

Univerzita Karlova
Knihovna Filozofické fakulty

Případová studie:

**Průběh, zhodnocení a etické aspekty distančního
vzdělávání na FF UK v letech 2020–2021**

Mgr. Helena Filipová
Mgr. Michaela Málková
PhDr. Kamila Remišová Věšíňová, Ph.D.
Bc. Petra Steinbergerová

Praha 2021

Obsah

1	Úvod	4
2	Představení instituce FF UK.....	5
2.1	E-learningové nástroje na FF UK.....	5
2.2	Elektronické informační zdroje na FF UK (UK)	7
3	Stav podpory distančního vzdělávání před vypuknutím pandemie onemocnění Covid-19.....	9
4	Začátek distanční výuky	11
5	Strategie podpory distančního vzdělávání na FF UK v období pandemie onemocnění Covid-19.....	12
5.1	Distanční výuka.....	12
5.2	Přijímací řízení distančně	13
5.3	Státní závěrečné zkoušky distančně	14
6	Statistiky	15
6.1	Moodle	15
6.2	MS Teams	15
6.3	Zoom	15
7	Distanční vzdělávání na FF UK – dotazníkové šetření (kvantitativní výzkum).....	16
7.1	Cíle výzkumu	16
7.2	Dotazník (kvantitativní výzkum)	16
7.3	Účastníci výzkumu	16
7.4	Výsledky dotazníkového šetření	18
7.4.1	Uzavřené otázky – výsledky.....	18
7.4.2	Otevřené otázky – výsledky	22
8	Distanční přijímací řízení na FF UK (Moodle)	29
8.1	Dotazník (kvalitativní výzkum – otevřené otázky)	29
8.2	Účastníci výzkumu	29

8.3	Výsledky výzkumu.....	29
9	Etické aspekty distanční výuky (kvalitativní výzkum).....	31
9.1	Obecné etické problémy distanční výuky	31
9.2	Etické aspekty distančních přednášek a seminářů.....	32
9.3	Etické aspekty kontroly studia	35
10	Metodika	36
10.1	Distanční výuka	36
10.1.1	Doporučení pro distanční výuku	37
10.2	Přijímací řízení v Moodle na FF UK	37
10.2.1	Doporučení pro testy přijímacího řízení v Moodle	39
10.3	Státní závěrečné zkoušky.....	39
11	Závěr	41
12	Přílohy.....	i
	Příloha č. 1: E-mail k dotazníku ohledně distančního vzdělávání	i
	Příloha č. 2: E-mail ohledně dotazníku k přijímacímu řízení	ii
	Příloha č. 3: Distanční přijímací řízení na FF UK v Moodle - výsledky kvalitativního šetření	iii
	Odpovědi na dotazník Knihovny FF UK	iii
	Zpětná vazba pro Oddělení přijímacího řízení a vnějších vztahů	iii
	Příloha č. 4: Graf č. 9 odpovědi v dotazníku – Výběr katedry/ústavu	vi
	Příloha č. 5: Dotazník: Distanční vzdělávání na FF UK v letech 2020/21	vii
	Příloha č. 6: Dotazník: Dist. vzdělávání na FF UK v letech 2020/21 – výsledky ...	vii
	Příloha č. 7: Statistiky nástroje Moodle, Počet kurzů	vii
	Příloha č. 8: Statistiky nástroje Moodle, Report počtu učitelů a studentů	vii
	Příloha č. 9: Statistiky nástroje Zoom	vii

1 Úvod

Dne 11. března 2020 bylo šíření onemocnění Covid-19 označeno organizací WHO (*World Health Organization*) za globální pandemii. O den později vyhlásila vláda České republiky nouzový stav¹, jenž po několika prodlouženích a přerušení trval až do 11. dubna 2021². Vyhlášení nouzového stavu provázela řada omezení, mezi nimi i mimořádné³, později krizové, opatření o zákazu osobní přítomnosti studentů na výuce a zkouškách na vysokých školách⁴. Výuka a zkoušky se tak ze dne na den přesunuly do virtuálního prostoru, v němž do té doby nebyly v takto velké míře nikdy realizovány.

V této případové studii se budeme věnovat průběhu distančního vzdělávání na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (dále jen FF UK), která je specifická počtem kateder a ústavů i nabízených studijních programů. Studie čtenáře nejprve seznámí s institucí FF UK a e-learningovými nástroji, které jsou na této fakultě pro distanční výuku používány. V dalších částech je popsán stav distančního vzdělávání před a v průběhu pandemie onemocnění Covid-19. Hlavní část této studie se zabývá výzkumem, který byl prováděn prostřednictvím dotazníku rozeslaného mezi akademické a vědecké zaměstnance fakulty. Dotazník se týkal zejména toho, jaké nástroje byly reálně používány, jak s nimi byli vyučující spokojeni a zároveň zkoumá i jejich celkový názor na distanční vzdělávání. Následující část studie se týká přijímacích zkoušek, které se konaly online a zainteresovaní vyučující měli opět formou dotazníku možnost vyjádřit svou spokojenost s touto formou testování znalostí. Závěrečná část se ještě navíc zaměřuje na etické aspekty a problémy distanční výuky.

¹ *Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 194.* In: Aplikace ODok. Dostupné také z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPPBSV> [cit 2021-10-29]

² *Usnesení vlády České republiky ze dne 26. března 2021 č. 314,* In : vláda.cz, Dostupné také z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/prodlouzeni-nouzoveho-stavu-0314.pdf> [cit. 2021-10-29]

³ *Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 10.3.2020,* In: fulsoft.cz, Dostupné také z: https://www.fulsoft.cz/download/fulsoft/covid19_2.pdf, [cit. 2021-10-29]

⁴ *Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020, č. 201 o přijetí krizového opatření,* In. Apps.odok.cz, Dostupné také z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/IHOABMNHPTS8>, [cit. 2021-10-29]

2 Představení instituce FF UK

FF UK je považována za tradiční centrum české vzdělanosti. Byla založena Karlem IV. roku 1348 jako jedna ze čtyř původních fakult pražské univerzity (jako artistická fakulta nebo fakulta svobodných umění) a dodnes je největší a nejvýznamnější institucí zaměřenou na humanitní vzdělanost v Česku.

Prestiž FF UK je založena především na bezkonkurenčně široké škále studijních programů, o jejichž studium se každoročně uchází tisíce zájemců. V současné době na FF UK studuje ve dvou stech studijních programech přes 6000 studentů všech forem studia. Pedagogickou a vědeckou činnost zajišťuje přes 700 akademických a vědeckých pracovníků, kteří navazují na významné historické osobnosti, jejichž činnost byla s fakultou spojena.

Díky mnohasetleté tradici, vynikající vědecké i pedagogické činnosti a široké škále studijních oborů má FF UK zvučné jméno nejen v české společnosti, ale je velmi vysoce hodnocena také v mezinárodním měřítku.

2.1 E-learningové nástroje na FF UK

Na FF UK mají zaměstnanci fakulty k dispozici licencovaný přístup do řady e-learningových nástrojů – zejména se jedná o Moodle, Turnitin, Adobe Connect, Microsoft Teams a Zoom. Každý z těchto nástrojů má odlišné funkcionality a akademičtí pracovníci fakulty se mohou sami rozhodovat, který je pro účely jejich výuky nejvíce vyhovující. Přehled a porovnání základních funkcí je uveden v tabulce níže.

	Moodle	Turnitin	MS Teams	Zoom	Adobe Connect
Asynchronní výuka	ano	ano	ano	ne	ne
Synchronní výuka	ne	ne	ano	ano	ano
Zadávání a odevzdávání úkolů	ano	ano	ano	ne	ne
Zadávání testů	ano	ne	ano, s limity	ne	ne
Známkování / bodování	ano	ano	ano	ne	ne
Textová komunikace (fóra, chaty, apod.)	ano	ne	ano	ano	ano
Sdílení materiálů, souborů, odkazů	ano	ne	ano	ano, s limity	ano
Online přednáška (videoshůzka)	ne	ne	ano	ano	ano

Obr. 1: Porovnání e-learningových nástrojů na FF UK⁵

⁵ Porovnání e-learningových nástrojů, ©2015. E-learning FF UK: Informace o možnostech a nástrojích e-learningu na FF UK [online]. Praha: FF UK [cit. 2021-11-12]. Dostupné z: <https://elearning.ff.cuni.cz/e-learningove-nastroje/porovnani-e-learningovych-nastroju/>

E-learningové nástroje mohou sloužit buď pro asynchronní nebo synchronní výuku. Při asynchronní výuce se studenti a učitelé nesetkávají online v konkrétní čas na konkrétním místě, ale studenti pouze dostávají od pedagogů prostřednictvím online nástroje studijní materiály. Následně samostatně zpracovávají zadané úkoly podle svých časových možností. K těmto účelům disponujeme na FF UK nástroji Moodle, Turnitin a Microsoft Teams. Naopak při synchronní výuce se učitel se svými studenty setkává v jeden čas na jednom místě a komunikují spolu v reálném čase. Při distanční výuce se jedná zejména o komunikaci prostřednictvím chatu, audio a video komunikaci. Nástroje, které lze k synchronní výuce na FF UK využívat jsou Adobe Connect, Microsoft Teams a Zoom.

LMS (z angl. *learning management system*) **Moodle** (dále jen Moodle) umožňuje vytvářet kurzy pro plně distanční asynchronní výuku, ale lze jej využít také jako doplňkový nástroj při běžné prezenční výuce. Slouží totiž zejména ke sdílení *studijních materiálů* (textových stránek, souborů, odkazů apod.) a k vytváření interaktivních *činností* (zadávání úkolů a testů, zpřístupnění diskuzních fór atd.).

Další nástroj, ve kterém mohou studenti především odevzdávat vypracované úkoly, je nástroj **Turnitin**. Přestože tento nástroj rovněž umožňuje sběr studentských prací, na FF UK je nejčastěji využíván pouze jako systém ke kontrole originality odevzdávaných prací. Za tímto účelem je implementován ve Studijním informačním systému a jeho prostřednictvím jsou kontrolovány veškeré odevzdané závěrečné práce.

	MS Teams	Zoom	Adobe Connect
Videokamera a mikrofon	ano	ano	ano
Maximální počet připojených účastníků	300	100 (Basic účet) / 300 (EDU licence)	200
Sdílení obrazovky	ano	ano	ano
Textová komunikace (chat)	ano	ano	ano
Tabule / whiteboard	ano	ano	ano
Ankety v přednášce	ne	ano	ano
Záznam přednášky	ano	ano	ano
Čeština	ano	ne	ano
Přístup přes mobilní aplikaci	ano	ano	ano
Rozdělení studentů do oddělených skupin (tzv. breakout rooms)	ano	ano	ano

Obr. 2: Porovnání e-learningových nástrojů pro online schůzky⁶

⁶ Porovnání e-learningových nástrojů, ©2015. E-learning FF UK: Informace o možnostech a nástrojích e-learningu na FF UK [online]. Praha: FF UK [cit. 2021-11-12]. Dostupné z: <https://elearning.ff.cuni.cz/e-learningove-nastroje/porovnani-e-learningovych-nastroju/>

K realizaci synchronních online webinářů mohou zaměstnanci FF UK (resp. celé Univerzity Karlovy) využívat hned několik nástrojů. Již před pandemií to byly nástroje Adobe Connect a Microsoft Teams, v průběhu jara 2020 univerzita pořídila licenci ještě k nástroji Zoom. Všechny tyto nástroje jsou v podstatě podobné a každý z nich nabízí podobné funkcionality online schůzek (webinářů). Liší se hlavně jejich grafické rozhraní a způsob ovládacího rozhraní. Porovnání funkcí jednotlivých nástrojů naleznete na *obrázku č. 2* výše.

Adobe Connect je videokonferenční nástroj, který slouží zejména pro online setkání, kdy přednášející ke svým posluchačům hovoří a sdílí s nimi nějaké doplňující materiály, prezentaci nebo svou obrazovku. Nástroj umožňuje i spolupráci na tzv. whiteboard, kde mohou přednášející i ostatní členové konference psát a kreslit. Kromě toho může online setkání obsahovat prostor pro textovou komunikaci, sdílení souborů, vytváření anket a další.

Dalším videokonferenčním nástrojem je **Zoom**, který se více než Adobe Connect soustředí na vzájemnou komunikaci mezi jednotlivými účastníky online schůzky. I tento nástroj však umožňuje sdílet obsah prostřednictvím sdílené obrazovky.

Microsoft Teams jako jediný kombinuje funkcionality synchronní i asynchronní výuky, jelikož umožňuje jak uskutečňování online videokonferencí, tak i správu prostoru pro textovou komunikaci, sdílení materiálů a zadávání úkolů a testů.

2.2 Elektronické informační zdroje na FF UK (UK)

Elektronické informační zdroje (dále jen EIZ) jsou informační zdroje, které jsou uchovávány v elektronické podobě a jsou zpřístupňovány prostřednictvím internetu. Patří mezi ně databáze, elektronické knihy a časopisy a jejich kolekce, citační manažery a vyhledávače. Tyto zdroje jsou uživatelům zpřístupňovány výhradně v souladu s licenčními podmínkami a nesmí být využity k jiným než k nekomerčním účelům (tedy pro výukové, studijní, vědecké, výzkumné účely a osobní potřebu).

Před pandemií onemocnění Covid-19 byla na FF UK k dispozici necelá stovka dostupných databázových zdrojů. Velká část poskytovatelů EIZ se při první celosvětové vlně pandemie na jaře 2020 rozhodla bezplatně zpřístupnit svůj akademický obsah vysokým školám a výzkumným institucím a nahradit tak výpadek v dostupnosti odborné literatury, který vznikl uzavřením knihoven. Díky tomu získala FF UK přístup k mnoha EIZ nad rámec předplácených EIZ – 84 zkušebních nebo dočasně volně dostupných EIZ za rok 2020 a 28 zkušebních nebo dočasně volně dostupných zdrojů za rok 2021. Při další vlně epidemie na jaře 2021 však již většina poskytovatelů volný přístup ke zdrojům z různých důvodů neposkytovala.

Knihovna FF UK každý semestr nabízí školení práce s EIZ. Tato školení mohou být oborově zaměřena podle požadavků kateder a ústavů, které o školní projeví zájem. Knihovna FF UK vypisuje i školení primárně pro studenty a vyučující ale i pro veřejnost.

3 Stav podpory distančního vzdělávání před vypuknutím pandemie onemocnění Covid-19

V Knihovně FF UK byl již před pandemií onemocnění Covid-19 zaměstnán pracovník, který měl na starosti podporu e-learningu. Jednalo se však o zaměstnance, který se primárně věnoval jiným agendám. Samostatná pozice pracovníka podpory e-learningu vznikla až na podzim 2019.

Stejně tak byla na fakultě již dříve dostupná také většina e-learningových nástrojů (kromě nástroje Zoom), zmíněných v kapitole 2.1. Zdaleka ne všichni zaměstnanci s nimi však ve výuce pracovali, i proto nebyla před rokem 2020 významnější podpora ze strany Knihovny FF UK vyžadována. Většina zájemců z řad pedagogů využila nabízené kurzy Ústřední knihovny UK, o jejichž termínech Knihovna FF UK zaměstnance fakulty pravidelně informovala.

LMS Moodle

Moodle je zpřístupněn celouniverzitně a hlavními administrátory pro tento nástroj jsou zaměstnanci Centra pro podporu e-learningu při Ústřední knihovně UK. Ti mají na starosti celkové nastavení a pravidelné aktualizace jednotlivých instalací Moodle. Zároveň pravidelně každý semestr pořádají sérii školení, zaměřených jak na základní práci s tímto nástrojem, tak na jeho rozšířenější funkcionality.

Moodle máme na univerzitě rozdělen do několika samostatných instalací. Pro běžnou výuku slouží Moodle pro vzdělávání 1 a 2, navíc však máme ještě Moodle pro další vzdělávání a Moodle pro hostování kurzů, které slouží pro jiné typy kurzů (např. zpoplatněné kurzy celoživotního vzdělávání).

Microsoft Teams a duplicita účtů

Microsoft Teams je jediný z nástrojů, zmiňovaných v této studii, který není spravován celouniverzitně. Za fakultu zajišťují správný chod a pravidelné aktualizace nástroje zaměstnanci Laboratoře výpočetní techniky FF UK (dále jen LVT). Uživatelskou podporu mají spolu s nimi na starosti i pracovníci Knihovny FF UK.

Nesmíme však opomenout zmínit, že na Univerzitě Karlově není instalace Microsoft Teams FF UK tou jedinou dostupnou. Tento nástroj byl samostatně pořízen i rektorátem. Fakultní a rektorátní instalace tak fungují každá zvlášť, jako „samostatné firmy”. Do fakultní instalace se mohou přihlásit všichni uživatelé z FF UK (studenti a zaměstnanci), kteří mají

přístup do CAS (Centrální autentifikační služby), do rektorátní instalace se dostanou všichni uživatelé z celé univerzity. To znamená, že uživatelé z FF UK mají přístup do obou instalací MS Teams, které však nejsou vzájemně nijak propojeny, což dodnes způsobuje některým uživatelům problémy.

Duplicita účtů v MS Teams je pro většinu uživatelů velmi matoucí a i poté, co byla informace sdílena na webu a rozeslána e-mailem, se stává, že vyučující pracuje v jedné instalaci a studenti, přihlášení ve druhé instalaci, nejsou schopni se dostat k požadovanému obsahu. Příliš nepomáhá ani to, že heslo je v obou případech stejné (implementováno z CAS) a uživatelské jméno je v obou případech velmi podobné:

- pro fakultní účet (uzivatelske-jmeno@ff.cuni.cz) a
- pro rektorátní účet (uzivatelske-jmeno@cuni.cz nebo osobni-cislo@cuni.cz).

Turnitin

Nástroj Turnitin byl na Univerzitě Karlově zaveden v říjnu 2019 zejména pro kontrolu originality studentských prací (bakalářských, diplomových a dalších). Jak Ústřední knihovna UK, tak zaměstnanci Knihovny FF UK se od začátku snažili s nástrojem seznámit zejména zaměstnance fakulty. Kromě toho, že je protokol z Turnitinu zobrazován ve Studijním informačním systému u odevzdaných závěrečných prací, byli informováni i o jeho e-learningových funkcích – možnost vytvoření kurzů přímo v Turnitinu a sběr studentských prací a úkolů, které mohou být také kontrolovány na originality.

Adobe Connect

Videokonferenční nástroj Adobe Connect byl na UK licencovaný již několik let před pandemií a zaměstnanci univerzity měli možnost ho využívat již dříve. Jak Ústřední knihovna UK, tak Knihovna FF UK pořádali a pořádají školení, která zaměstnance seznamují s ovládáním a používáním tohoto nástroje.

4 Začátek distanční výuky

S vyhlášením nouzového stavu v březnu 2020 a zákazem fyzické přítomnosti studentů na výuce a zkouškách na vysokých školách zájem o e-learningové nástroje pochopitelně vzrostl a s ním i poptávka po základních informacích i po obsáhlejších školeních na téma jejich fungování. Nespornou výhodou proto bylo, jak už bylo zmíněno v *kapitole 3*, že v Knihovně FF UK působil pracovník, zaměřený čistě na podporu e-learningu, který se mohl této agendě naplno věnovat.

Vysokému počtu zaměstnanců a studentů FF UK odpovídalo obrovskému množství dotazů a žádostí, směřovaných na Knihovnu FF UK. Situace dospěla do fáze, kdy se podpoře e-learningu a pomoci studentům i vyučujícím s jednotlivými nástroji ve finále na plný úvazek věnovali ještě další dvě zaměstnankyně Knihovny. Vznikl tak tříčlenný tým, který ve stejném složení funguje dodnes. Podpora studentů i vyučujících při práci s jednotlivými nástroji byla samozřejmě doplněna také o podporu technickou, kterou od počátku distanční výuky zajišťovala LVT.

5 Strategie podpory distančního vzdělávání na FF UK v období pandemie onemocnění Covid-19

Stránka podpory e-learningu byla již v období před uzavřením vysokých škol z důvodu pandemie onemocnění Covid-19 na fakultním webu zařazena pod Knihovnou FF UK (<https://www.ff.cuni.cz/knihovna/sluzby/podpora-e-learningu/>). Na této stránce je od počátku zveřejněn přehled dostupných e-learningových nástrojů na fakultě spolu s návody a kontaktem na zaměstnance, kteří mohou v případě problémů uživatelům z FF UK poradit.

Na jaře 2020 však padlo rozhodnutí, že je potřeba zveřejnit veškeré informace k distančnímu vzdělávání včetně technické podpory na jednom místě, a tak vznikl samostatný web: <https://elearning.ff.cuni.cz/>. Na tomto webu spolupracují zaměstnanci Knihovny FF UK spolu s kolegy z LVT a jsou zde dostupné informace o jednotlivých e-learningových nástrojích i o technické podpoře.

Pro zjednodušení komunikace byla založena i e-mailová adresa elearning@ff.cuni.cz. E-maily zaslané na tuto adresu obdrží zaměstnanci Knihovny FF UK, kteří mají na starosti podporu distančního vzdělávání (ovládání e-learningových nástrojů apod.). Kvůli technickým záležitostem mohou zaměstnanci fakulty kontaktovat LVT na adrese lvf@ff.cuni.cz. Mimo to je možné zaměstnance podpory distančního vzdělávání kontaktovat telefonicky či přímo prostřednictvím Microsoft Teams.

Akademičtí pracovníci fakulty měli dále možnost zúčastnit se řady školení, která byla zaměřena na osvojování schopností práce s e-learningovými nástroji. Tato školení pořádala na fakultní úrovni Knihovna FF UK, na celouniverzitní úrovni také Centrum pro podporu e-learningu UK.

5.1 Distanční výuka

V úplném počátku, hned po uzavření vysokých škol z důvodu pandemie onemocnění Covid-19, nebyla jednotná fakultní strategie pro distanční výuku připravena. Na jaře 2020 využívala tedy většina pedagogů k výuce pouze nástroje, které znali ze své dřívější praxe. Poměrně rozšířený byl již v té době Moodle, který řada vyučujících používala jako doplněk i během prezenční výuky. Vzhledem k tomu, že nikdo v té době neměl představu, jak dlouho může tato situace trvat, věřili někteří vyučující, že bude dostačující zadat studentům práci na doma například prostřednictvím e-mailu. Na druhou stranu pracují na fakultě i tací, kteří sami hledali způsoby, jak prezenční výuku co nejdříve a co nejlépe nahradit a zkoušeli používat různé

videokonferenční nástroje. Kromě těch, které měla univerzita/fakulta licencované, zkoušeli často i různé volně dostupné nástroje, Jitsi Meet, Skype, Google Meet apod.

Později vedení FF UK rozhodlo, že bude doporučováno zejména používání nástroje Microsoft Teams, který je spravován fakultou, a kromě funkce online schůzek nabízí i implementaci dalších užitečných nástrojů pro výuku (zadávání úkolů, testů apod.). Tento nástroj byl na fakultě preferován zejména proto, aby byla zajištěna co největší jednotnost používaných nástrojů a studenti nebyli nuceni používat pro každý předmět jiný. I přes to však měli vyučující možnost volby a pokud Microsoft Teams pro účely jejich výuky nevyhovoval, mohli si zvolit jiný z nabízených nástrojů. Například pro Ústav jazyků a komunikace neslyšících nebyl MS Teams vhodný, protože neumožňoval zároveň sdílet obrazovku a zvětšit video přednášejícího i tlumočníka. Tento ústav nakonec zvolil pro výuku nástroj Zoom.

Licenci videokonferenčního nástroje Zoom pořídila na jaře 2020 Lékařská fakulta univerzity Karlovy v Plzni, která ji následně nabídla i ostatním fakultám Univerzity Karlovy. Zaměstnanci LFP jsou dodnes administrátory pro Zoom za UK a mají na starosti podporu a školení uživatelů na univerzitě i přidělování licencí zájemcům.

Kromě těchto dvou videokonferenčních nástrojů má univerzita licenci ještě k nástroji Adobe Connect, který zaznamenal zejména ze začátku distanční výuky obrovský nárůst uživatelů a během jara 2020 bylo nutné přistoupit k zavedení rezervačního systému, ve kterém si musel každý vyučující dopředu zamluvit termín a čas, kdy plánoval přes Adobe Connect učit. Rezervace byly nejprve vyřizovány ručně na základě vyplněných žádostí, později byl zaveden automatický rezervační systém, díky kterému byl celý proces zjednodušen.

Často využívaným nástrojem byl Moodle, který slouží spíše ke sdílení studijních materiálů a lze ho využít i ke sběru studentských prací – úkolů, esejí, testů apod. Moodle byl mezi některými vyučujícími rozšířen již před pandemií a během sledovaného období jistě získal i řadu nových uživatelů.

5.2 Přijímací řízení distančně

V letech 2020 i 2021 pandemie výrazně ovlivnila i přijímací řízení na FF UK. Cílem fakulty bylo přijímací řízení maximálně zjednodušit a umožnit základním součástí různé podoby přijímacích zkoušek a změny v jejich průběhu. Částečně došlo k jejich zrušení, což však nebylo možné u všech studijních programů.

Jednotlivá pracoviště si mohla vybírat z řady možných forem přijímacího řízení. Vzhledem k nejistému vývoji pandemické situace však bylo nutné počítat s možností, že některé přijímací zkoušky budou muset proběhnout distančně.

Základní součásti tak mohly zvolit (poté, co Akademický senát schválil, že je možné pořádat přijímací zkoušky i jiným než běžným způsobem) standardní ústní přijímací zkoušku, kterou bylo možné v případě potřeby a nepříznivého vývoje situace přenést do distančního prostředí (MS Teams, Zoom) nebo písemné zkoušky. Vzhledem k tomu, že nebylo jisté, zda bude povolena přítomnost alespoň omezeného počtu uchazečů, musely především katedry a ústavy s velkým počtem zájemců zvážit možnosti distančního konání písemných zkoušek. Mezi možnými variantami tak byly písemné testy v nereálném čase (uchazeči dostanou v daný termín zadání a odevzdají jej vypracované ve stanoveném termínu např. na e-mailovou adresu dané ZS) nebo písemné testy v reálném čase prostřednictvím nástroje Moodle.

5.3 Státní závěrečné zkoušky distančně

V lednu 2021 probíhaly státní závěrečné zkoušky poprvé hybridně, tedy částečně prezenčně a částečně online. Student byl vždy přítomen na fakultě spolu se zástupcem sekretariátu dané katedry/ústavu a většina členů zkušební komise se připojila online prostřednictvím MS Teams. Technickou podporu pro SZZK zajišťovali zaměstnanci LVT. Knihovna FF UK nebyla do realizace SZZK žádným způsobem zapojena.

6 Statistiky

6.1 Moodle

V současné době je v Moodle 1 na FF UK umístěno 3 933 kurzů. Mezi lety 2013–2019 bylo vyřízeno 2 045 žádostí o založení kurzu, za rok 2019–2020 jich bylo 830 a za roky 2019–2021 celkem 1 368.

Detailní statistiky obsahující počty kurzů FF UK v Moodle jsou k dispozici v *příloze č. 7* a v *příloze č. 8* je potom statistika obsahující i počty učitelů a studentů v jednotlivých kurzech.

6.2 MS Teams

Z nástroje Microsoft Teams bohužel nedisponujeme žádnými relevantními statistikami pro účely této případové studie. V době vypracovávání studie bylo z LVT možné získat pouze informace od července 2021, což bylo období prázdnin, kdy žádná výuka neprobíhala, tudíž se nejednalo o nijak vypovídající statistiky.

6.3 Zoom

Univerzitní přístup do Zoom je na UK možné využívat buď pod doménou *CUNI ZOOM* nebo pod doménou *CESNET ZOOM*. Statistiky z tohoto nástroje je možné získat pouze k aktuálnímu datu, ale lze předpokládat, že uživatelé, kteří licenci využívali v předcházejícím období, ji dobrovolně nerušili. Vzhledem k vývoji pandemie onemocnění Covid-19 totiž stále existuje reálná možnost, že návrat k distanční výuce bude nutný i v budoucnu.

V Zoom je za FF UK registrováno celkem 581 uživatelů. Pod doménou *CUNI ZOOM* mají uživatelé z FF UK aktuálně registrováno celkem 426 účtů, z toho 72 basic účtů a 354 účtů s licencí. Pod doménou *CESNET ZOOM* má FF UK zaregistrováno 155 účtů, z toho 38 běžných účtů a 117 účtů licencovaných.

Statistiky nástroje Zoom pro FF UK jsou detailně dostupné v *příloze č. 9*.

7 Distanční vzdělávání na FF UK – dotazníkové šetření (kvantitativní výzkum)

7.1 Cíle výzkumu

Tato případová studie se zabývá distančním vzděláváním na FF UK v letech 2020/21, tedy v období od začátku pandemie onemocnění Covid-19 do konce září 2021. Cílem realizovaného dotazníkového šetření bylo zjistit:

- jakým způsobem a prostřednictvím jakých nástrojů se na FF UK ve sledovaném období vyučovalo,
- s jakými souvisejícími problémy se vyučující a studenti potýkali,
- zda vyučující v době uzavření vysokých škol a knihoven využívali nabídku dočasně volně dostupných EIZ a zda jim přišly užitečné.

7.2 Dotazník (kvantitativní výzkum)

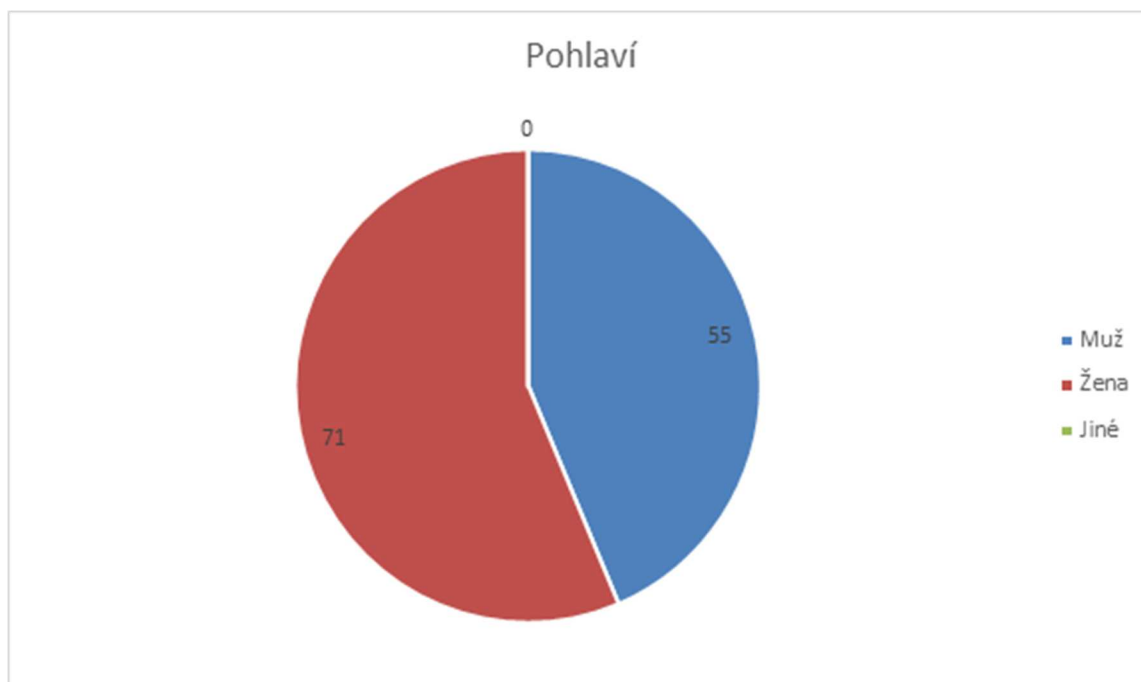
Pro účely získání potřebných dat pro tuto případovou studii byl vytvořen dotazník v Microsoft Forms (celé znění dotazníku je dostupné v *příloze č. 5*), který se skládal ze čtyř částí:

1. Uzavřené otázky na téma e-learningu na FF UK
2. Uzavřené otázky na téma EIZ na FF UK
3. Otevřené (volitelné) otázky na témata e-learningu a EIZ na FF UK
4. Demografické otázky

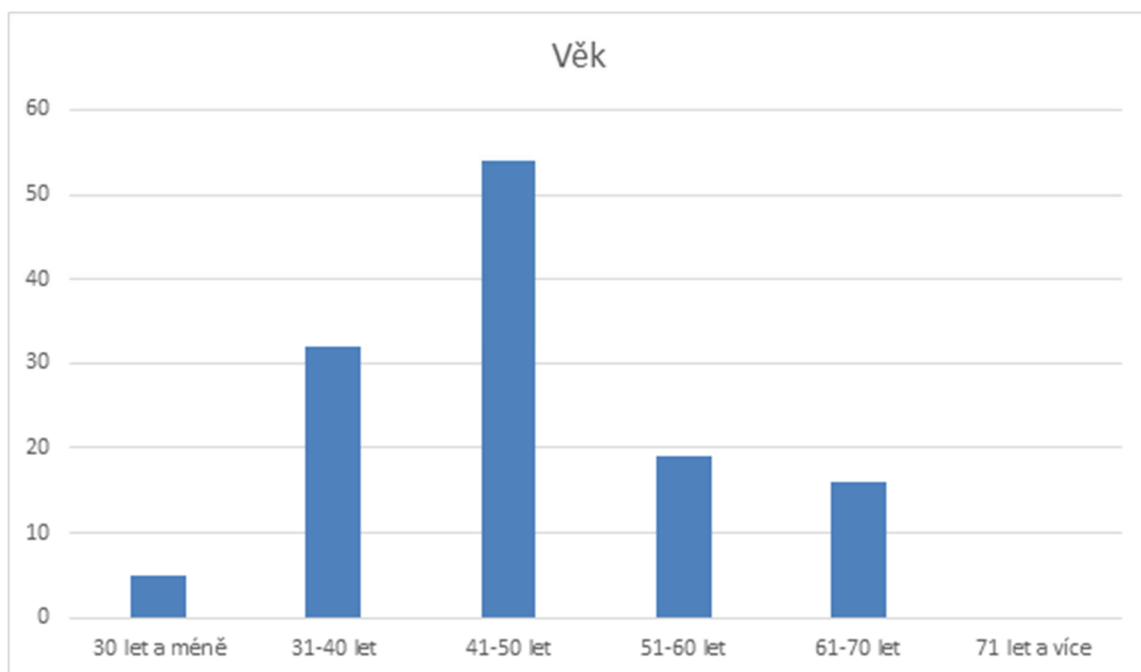
7.3 Účastníci výzkumu

Dotazník byl rozeslán prostřednictvím hromadného e-mailu všem zaměstnancům základních součástí FF UK spolu s prosbou o vyplnění (text e-mailu v *příloze č. 1*). FF UK má celkem 734 (akademických) zaměstnanců v pracovním poměru, dotazníkového šetření se zúčastnilo 126 z nich. Odpovědi mohli odesílat po dobu sedmi kalendářních dnů.

Dotazník vyplnilo celkem 71 žen a 55 mužů (*viz graf č.1*), nejvíce z nich bylo ve věku mezi 41 a 50 lety, následovala věková skupina mezi 31 a 40 lety (*viz graf č.2*).

Graf č. 1: Pohlaví respondentů

Graf č. 2: Věk respondentů

Výzkumu se nezúčastnilo pouze pět kateder/ústavů, ze všech ostatních se vždy vyjádřil alespoň jeden vyučující. Nejvíce jich bylo z *Ústavu českého jazyka a teorie komunikace*, z *Ústavu českých dějin* a z *Ústavu translatologie*. Detailní graf se nachází v příloze č. 4.

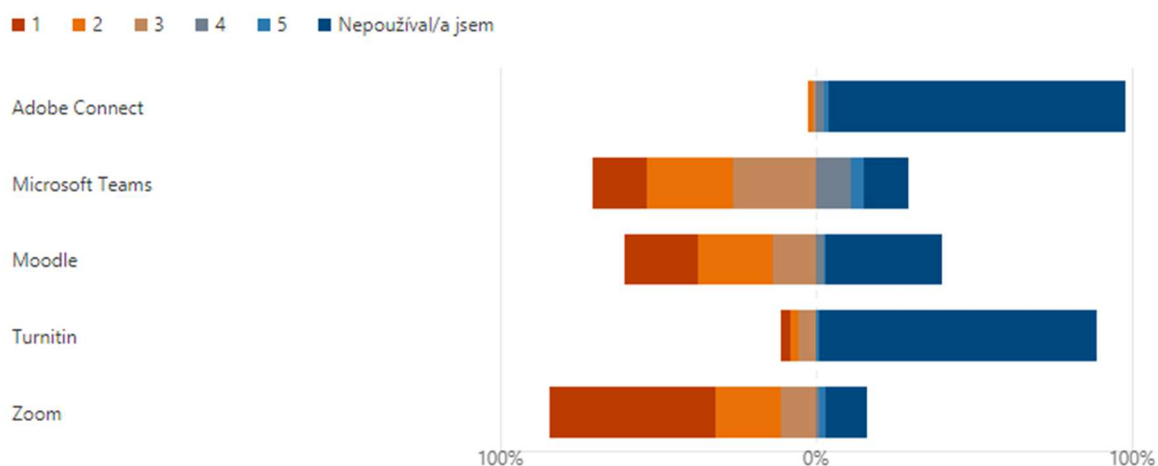
7.4 Výsledky dotazníkového šetření

V následující části textu případové studie jsou analyzovány výsledky dotazníkového šetření. První část obsahovala uzavřené otázky na téma e-learningu a EIZ, druhá část otázky otevřené, kde měli respondenti možnost detailněji rozvést své odpovědi z první části. V závěru respondenti vyplnili základní demografické údaje o věku, pohlaví a svém působišti na fakultě (viz kapitola 7.3 *Účastníci výzkumu*). Kompletní výsledky dotazníkového šetření potom naleznete v příloze č. 6.

7.4.1 Uzavřené otázky – výsledky

Otázka č. 1: **Které e-learningové nástroje jste využívali/využíváte a jak jste s nimi spokojeni?**

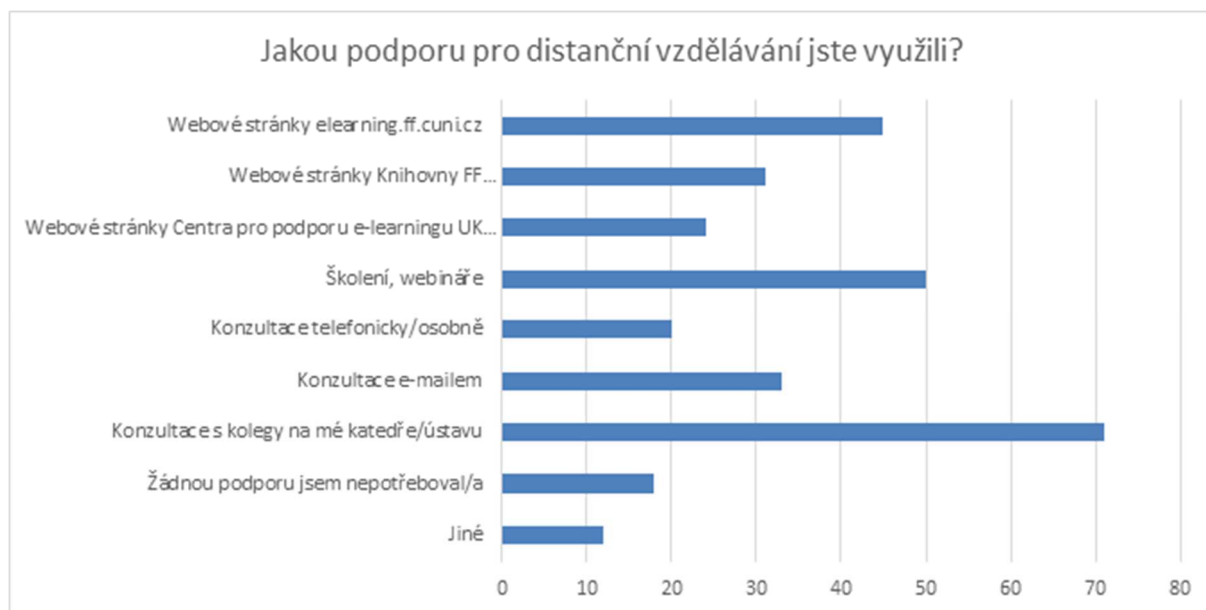
V první otázce měli respondenti vybrat nástroje, které používali, a zároveň je ohodnotit známkou jako ve škole. Z odpovědí jednoznačně vyplynulo, že nástroje Adobe Connect a Turnitin nevyužíval téměř nikdo. Adobe Connect nepoužívalo 93,7 % respondentů, Turnitin 88,1 %. Z nástrojů, které byly využívány nejvíce, obdržel nejlepší známku Zoom, Moodle a Microsoft Teams – detailně viz graf č. 3.

Graf č. 3: Odpovědi na otázku č. 1

Otázka č. 2: **Jakou podporu pro distanční vzdělávání jste využili?**

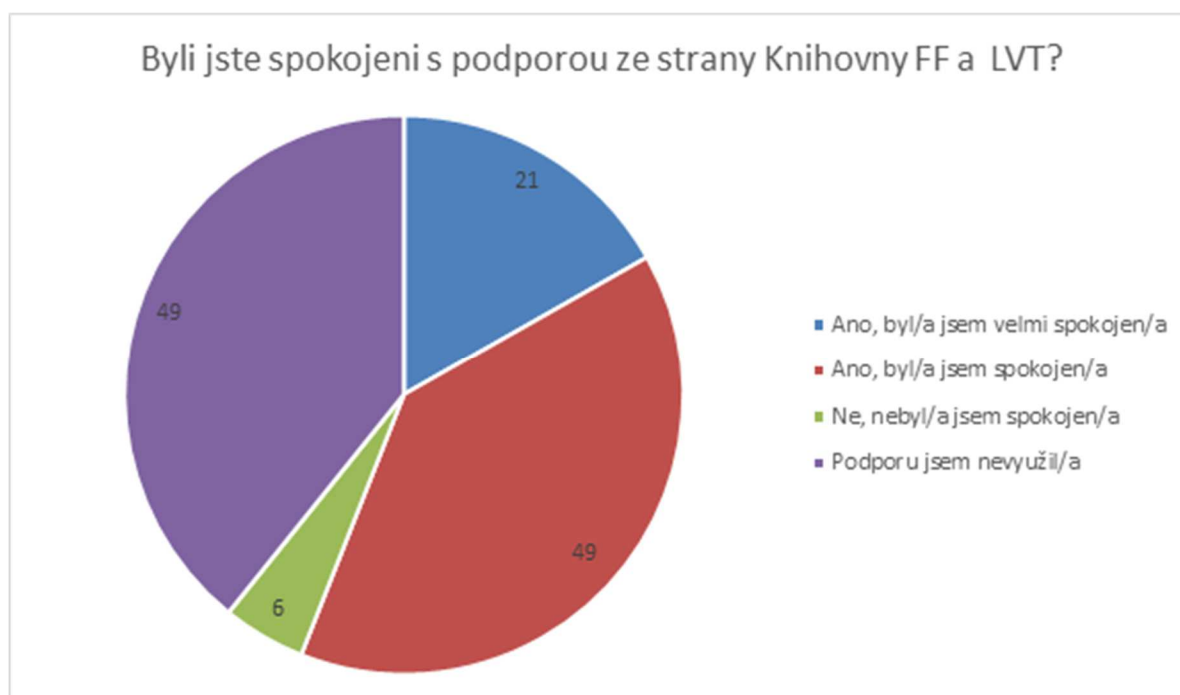
Nejvíce respondentů na tuto otázku odpovědělo, že využili hlavně podporu ze strany svých kolegů na katedře, dále byla často zmiňována školení a rovněž webové stránky elearning.ff.cuni.cz. Detailně viz graf č. 4.

Graf. č. 4: Využitá podpora distančního vzdělávání

Otázka č.3: Byli jste spokojeni s podporou ze strany Knihovny FF a LVT?

Většina (70 ze 126) respondentů odpověděla, že s podporou ze strany Knihovny FF UK a LVT spokojeni byli, pouze 6 spokojeno nebylo a zbylí podporu nevyužili.

Graf č. 5: Spokojenost s podporou Knihovny FF a LVT

Otázka č. 4: S jakými problémy jste se při distanční výuce nejvíce potýkali?

V odpovědi na otázku, s jakými problémy se respondenti nejvíce potýkali při distanční výuce, zmínila většina respondentů nedostatečně silné nebo kvalitní připojení, problémy s připojením

studentů a další technické problémy, týkající se hardwaru (viz *graf č. 6*). Respondenti mohli zvolit také možnost *jiné*, kde zmiňovali např. tyto další problémy:

- nevhodné a nedostatečně klidné zázemí – studenti byli na společných pokojích se spolubydlícími, pedagogové měli doma děti apod.,
- nevyhovující e-learningové nástroje pro jejich způsob výuky,
- nedostatečná materiální podpora ze strany fakulty,
- někdy nejasné pokyny ze strany fakulty.

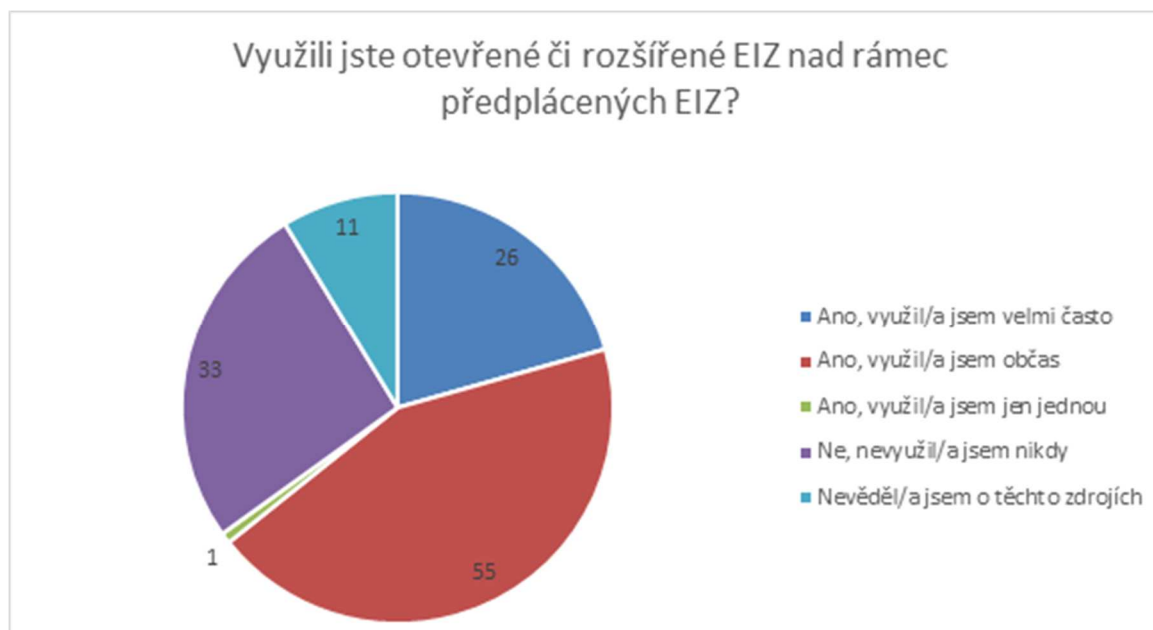
Při diskuzi o problémech distanční výuky je však nutno myslet i na celkovou specifičnost celé situace. Většina problémů vyplývala zejména z faktu, že bylo nutné na distanční výuku přejít velmi rychle, což se týkalo všech, nejen studentů a zaměstnanců vysokých škol, a často nikdo z nich neměl doma dostatečné, vhodné a klidné zázemí.

Graf č. 6: Problémy při distanční výuce

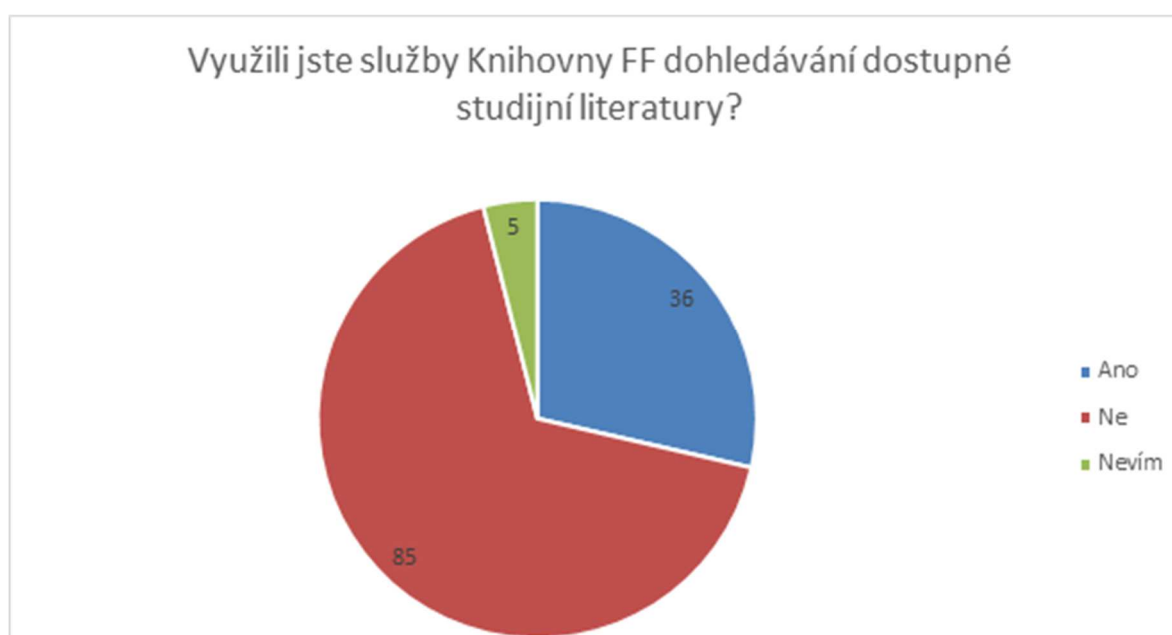
Otázka č. 5: **Využili jste otevřené či rozšířené EIZ nad rámec předplacených EIZ?**

Většina respondentů (81) využívala otevřené či rozšířené EIZ často nebo občas, 1 respondent pouze jednou, 33 respondentů tyto EIZ nevyužila vůbec a 11 dotázaných o jejich dostupnosti nevědělo. Vysoká využívanost otevřených či rozšířených EIZ byla dána uzavřením knihoven, a využíváním EIZ jako náhrady za nepřístupné fondy. Odpovědi na tuto otázku jsou graficky znázorněny v *grafu č. 7* níže.

Graf č. 7: Využití EIZ

Otázka č. 6: **Využili jste služby Knihovny FF k dohledávání dostupné studijní literatury?**

Graf č. 8: Využití služby dohledávání literatury

Pouze 36 respondentů (viz graf č. 8) využilo dočasné služby dohledávání studijní literatury v dostupných EIZ, zbytek respondentů službu nevyužilo vůbec nebo si nebyli jistí, o jako službu se jednalo. Míra využívání dočasně dostupných EIZ závisela na tom, zda se respondenti o této službě vůbec dozvěděli (byla nabízena na webových stránkách Knihovny FF UK a E-learningu i prostřednictvím informačních e-mailů). Dále hrálo klíčovou roli, zda byla základní

literatura jejich oboru v EIZ běžně dostupná i v době otevřených knihoven nebo zda se skládá především z tištěných zdrojů, ke kterým se během uzavření škol a knihoven nebylo možné dostat. Otevřené či rozšířené EIZ nad rámec běžného předplatného tedy ani tak nebyly zárukou, že v nich vyučující potřebnou studijní literaturu naleznou.

7.4.2 Otevřené otázky – výsledky

(Citované výpovědi v této kapitole byly redakčně a gramaticky upraveny.)

Otázka č. 7: Které e-learningové nástroje jste u vás na katedře/ústavu používali, proč jste je zvolili a jak Vám vyhovovaly?

Odpověď na tuto otázku vyplnilo 95 respondentů a stejně jako v otázce č. 1 i zde jednoznačně vyplynulo, že nejvíce využívány byly pro distanční výuku na FF UK nástroje Microsoft Teams, Zoom a Moodle. MS Teams zde zmínilo 59, Zoom 58 a Moodle 27 respondentů.

Příklady některých detailnějších odpovědí:

- „Moodle – používali jsme už před pandemií pro sdílení studijních materiálů, cvičení i pro testování Zoom – někteří kolegové také používali už před pandemií, snadné ovládání, nezatěžuje tolik systém, možnost dělit studenty do skupin MS Teams – někteří kolegové si oblíbili i Teams, ale oproti Zoomu jsou trochu těžkopádnější, nicméně některé chybějící funkce, např. skupiny (pozn. aut.: myšleny pravděpodobně skupinové místnosti, tzv. breakout rooms), se v průběhu času objevily i zde”
- „Primárně Zoom, který je velmi příjemný na ovládání, neměli s ním problém vyučující ani studenti, MS Teams naopak považují za uživatelsky velmi nepřívětivé a nepřehledné. Moodle jsem využívala ve výuce i v "necovidových" letech, v době pandemie jsem ho používala i pro distanční testování, jeho fungování bylo naprosto bezproblémové a umožnilo mi vytvořit testy, které považuji za spravedlivé, s rozsáhlou bankou úloh, výborným nastavením časových limitů, možností zobrazení atd. Moodle asi není nástroj pro vyučující, kteří si příliš "netykají" s počítačem, pokročilejší nastavení jsou trochu komplikovanější, ale já jsem s ním byla zvyklá pracovat už z dřívějších a jeho možnosti považuji za naprosto vyčerpávající a výborně adaptovatelné na jakýkoli typ kurzu. Zároveň bych tímto chtěla poděkovat podpoře Moodle z RUK (pozn. aut.: myšleno pravděpodobně Centrum pro podporu e-learningu UK), která vždy reagovala prakticky obratem a komunikace s ní byla naprosto fantastická.”

- „Moodle a MS Teams. S Moodle máme zkušenosti a umíme ho ovládat, takže tam jsme spokojeni. Z MS Teams jsem byla nucena ustoupit k Zoomu, protože studenti si stěžovali, že Teamsy jsou náročné na připojení. Vzhledem k využití Moodle jsem také nepotřebovala e-learningové nástroje Teamsů. V prvním lockdownu jsme vyžívali Jitsi Meet, ale několikrát se nám objevili nezvaní hosté.”
- „Využili jsme převážně MS Teams, zejména protože umožňují komplexnější a modernější fungování než Zoom (jen videokonference) nebo Moodle (zoufale zastaralé). Možnost předávání a vracení práce (i přes neintuitivní "vracení" úkolu studentovi), zadávání úkolů s volitelnou tvrdostí termínu odevzdání a zároveň možnost přímé výuky nebo chatování se studenty fungovaly dobře.”
- „Používala jsem Zoom, protože je pro studenty jednodušší se do něj připojit (nevznikají potíže s vpuštěním studentů jiných fakult, s tím, že systém některé studenty nerozezná a nevpustí je nebo vpustí jen jako hosty apod.). ...”

Otázka č. 8: Využili jste u Vás na katedře nebo Vy osobně služeb podpory distančního vzdělávání, které nabízela Knihovna FF a LVT?

Na otázku č. 8 odpovědělo 91 respondentů. 49 respondentů odpovědělo, že podporu nevyužilo, z toho 5 respondentů odpovědělo, že si dokázali poradit sami nebo s pomocí volně dostupných návodů. 41 z nich podporu využilo. 1 respondent si nebyl jist, o jakou podporu se jednalo.

17 respondentů se zúčastnilo buď školení k užívání e-learningových nástrojů (nejčastěji MS Teams), nebo osobních konzultací na toto téma. 2 respondenti se účastnili školení Centra pro podporu e-learningu UK nebo využili jejich online podporu. Další dva ocenili dostupné záznamy z proběhlých školení. Některým respondentům (7) stačila jen pomoc zveřejněná na internetových stránkách, zaměřených výhradně na e-learning (elearning.ff.cuni.cz) nebo na webových stránkách FF UK nebo hledali informace v různých manuálech na nich publikovaných.

Kromě toho se některé katedry obracely na podporu s různými specifickými potřebami – zřízení VPN pro studenty, zajištění kamery pro streamování přednášek nebo zjištění dostupnosti studijní literatury. K využívání kamer pro streamování přednášek dva respondenti uvedli, že „...to bylo dost komplikované, vyučující posléze přešel na výuku přes Zoom.” a že „...jeden starší kolega využil možnost streamovat přednášku, ale proces a zázemí, kdy svítilo na tabuli, byl komplikovaný a poté raději přešel na kombinaci Zoomu a předem připravených poznámek ve Wordu, kdy mu asistoval pomvěd.”

Otázka č. 9: S jakými problémy jste se při distanční výuce u Vás na katedře/ústavu nejvíce potýkali? A jak jste tyto problémy řešili?

Na tuto otázku odpovědělo celkem 82 respondentů. Stejně jako u otázky č. 4 nejvíce respondentů (28) uvedlo, že hlavním problémem byla nedostatečná kvalita internetového připojení. Někteří odpověděli, že špatné připojení k internetu bylo navíc umocněno tím, že vyučovali z domova, kde bylo na jedné síti vzhledem k lockdownu (přechodu na home-office a domácí výuku) připojeno více členů domácnosti: *„Někteří studenti měli problémy s připojením, někdy jsem měl potíže já – když souběžně z domova probíhala školní výuka mého dítěte, wifi to nestíhala.“*

Následovaly odpovědi zaměřené na jiné než technické problémy. 22 respondentů uvedlo, že jako zásadní problém vnímali chybějící osobní kontakt mezi vyučujícím a studenty a s tím spojený klesající zájem a morálku jak u studentů, tak u pedagogů. Tento problém byl na základě řadě odpovědí spojen také s tím, že si studenti přestali zapínat kamery a komunikace především při seminářích pak byla velmi omezená. V jedné odpovědi je uvedeno: *„Šlo o zcela zásadní problém – pro studenty i vyučující – nemožnosti osobního kontaktu, spontánních reakcí, běžných a samozřejmých při prezenční výuce, kdy je možné otázky, témata etc. hned živě diskutovat. Výuka není jen mluvené slovo, je to performativní záležitost: mimika, gesta atd., jako reakce, které jsou podstatné pro studenty i přednášející/vyučující. Nemalý počet studentů během distanční výuky se studiem skončil, protože v distanční formě neviděli žádný smysl.“*

Další frekventovanou odpovědí pak byla nespokojenost s pracovním zázemím (17). Často se opakovaly odpovědi upozorňující na nedostatečné technické vybavení, což řada respondentů řešila investováním vlastních financí do vybavení nového. *„Největším problémem byla nulová materiální podpora ze strany fakulty. V situaci, kdy měla naše ZS nesmyslně nízko nastavený rozpočet, nás LVT informovala, že si máme potřebnou techniku pořídit sami, z rozpočtového balíčku (který nepokrýval ani mzdy). Takže jsme distanční výuku dotovali ze soukromých prostředků, případně z grantů, které to umožňovaly.“*

Přihlášení do e-learningových nástrojů a připojení do výuky uvedlo jako problém 10 respondentů, dalších 8 pak napsalo, že jako problém vnímalo samotný velmi rychlý přechod do online prostředí (ať u sebe nebo u svých kolegů) a přípravu distanční výuky, která měla jiná specifika než výuka prezenční.

V pěti odpovědích respondenti vnímali jako problém nutnost skloubení práce a péče o děti, které zůstaly při uzavření škol a školek doma. V odpovědích se opakuje vyjádření,

že tento problém nebyl dostatečně zohledňován a chyběla jakákoliv snaha jej systémově řešit. Jedna z respondentek uvádí: „...týkalo se to i ostatních mých kolegů, kteří mají děti a jeli tak v podstatě dva úvazky. Myslím, že doznívajícím problémem toho všeho je obrovská únava...”

Otázka č. 10: Preferujete prezenční nebo distanční výuku? Jaké výhody a nevýhody v obou formách výuky spatřujete?

Na tuto volitelnou otázku odpovědělo 112 respondentů, někteří odpověděli pouze jedním slovem, kterou variantu preferují, jiní se rozepsali a k položené otázce se vyjádřili detailněji. 74 z nich jednoznačně uvedlo, že preferují vyučovat prezenčně, 16 distančně a 20 osob preferuje nebo si dovede představit kombinaci obou forem. Někteří se nevyjádřili jasně, která forma výuky jim vyhovuje více, ale několik z nich napsalo, že ideální situace by byla taková, kdyby si mohli sami zvolit, kterou formu využijí pro své předměty.

Většina z respondentů u prezenční výuky spatřuje výhody zejména v osobním kontaktu mezi vyučujícím a studenty, který jakkoli dobře nastavená distanční výuka nahradit nedokáže. Příklady některých odpovědí:

- „Rozhodně prezenční – většina mých kurzů vyžaduje interaktivní spolupráci studentů, tabuli, na které můžeme společně řešit zadané problémy, přirozený prostor pro spontánní diskusi. V distančním režimu všechno toto chybí, výuka je pasivnější.”
- „Preferuji prezenční výuku kvůli kontaktu se studenty, při distanční výuce mám pocit, že vydaná energie se mi nevrací tak, jako v přímém kontaktu.”

Někteří z těch, kteří preferují prezenční výuku však uvedli, že si i přes to dokáží představit ponechání některých prvků distanční výuky:

- „Pro "základní" výuku v dobách mimo pandemii jednoznačně preferuji přímý kontakt se studenty, pandemie nás však podle mého názoru naučila využívat spoustu nástrojů distanční komunikace, které bychom mohli zachovat i do budoucna (kratší konzultace se studenty nebo kolegy přes Zoom, pokročilé nástroje Moodle pro doplnění výuky, možnost nahrát kousek látky, která se nestihla probrat na hodině, prostřednictvím videa...)”
- „Překvapilo mě, že mně distanční výuka v některých ohledech nakonec vyhovovala. Zejména plánování a realizace zkoušení (písemný test v Moodle bylo velice jednoduché vytvořit i vyhodnotit) a s každým studentem bylo možné se jednoduše individuálně domluvit na jiný čas zkoušení. U písemného testu v Moodle zůstanu i v běžném režimu.”

Ti, kdo preferují distanční výuku vyzdvihují zejména to, že není nutné nikam dojíždět a tím pádem je možné stihnout více povinností, které by se, například kvůli přejezdům, za normálních okolností časově překrývaly:

- *„Výhody pro studenty, kteří jsou nemocní a mohou se připojit z domova (pokud jim není úplně špatně). Pro mě jako vyučující je výhoda v tom, když se mi kryjí 2 věci v podobném čase, kdy bych nestihla přejezdy – v online modu mohu stihnout.“*
- *„Distanční výuka přirozeněji umožňuje některé situace otočit – nechat studenty pracovat ve volném čase a výuku využít ke konzultacím a diskuzím. Jsem za prezenční výuku rád, ale zároveň silně ukazuje omezení současné formy, kdy přednáška je z 90% podobná loňské nahrané přednášce a je otázka, zda zrovna opakované přednášení je správné pedagogické využití pracovní doby zaměstnanců.“*

Někteří dokonce preferují distanční výuku natolik, že jedinou výhodu prezenční výuky spatřují v sociálním kontaktu: *„Obě formy mají své výhody a nevýhody. Ze společenského hlediska je prezenční forma lepší, ale to je opravdu jeden jediný argument, který v tomto srovnání převládá.“*

Několik respondentů preferuje distanční výuku zejména z důvodů obav o své zdraví vzhledem k šíření onemocnění Covid-19:

- *„Výhodou distanční výuky je, že nenutí zaměstnance a studenty ohrožovat vlastní životy a životy blízkých.“*
- *„Mám závažný zdravotní problém, přišla jsem o veškeré protilátky proti covidu, preferuji distanční formu, ale změní-li se moje situace, velmi ráda se vrátím k prezenční výuce.“*
- *„Distanční – zásadní je bezpečnost, odpadá strach z nákazy a z toho plynoucí neustálý stres a nervozita pro řadu lidí (z ohlasů studentů).“*
- *„Jednoznačně prezenční, ale současná absence jakýchkoliv opatření (žádné respirátory, nulové testování, absolutně žádná desinfekce výukových prostor, v kterých jsou studenti namačkáni tak, že představa existence rozestupů je směšná – naposledy někteří moji studenti neměli ani židli) ve mně nevyvolává pocit zvládnutého návratu k realu, spíše mi připadá jako výstřední pokus užít si, co to jde, dokud to jde, a za sebou nechat potopu.“*

Respondenti, kteří se vyjádřili ve prospěch kombinace prezenční a distanční formy, spatřovali největší problém v tom, že na fakultě neexistuje prostor, který by studenti mohli pro tyto účely využít. V momentě, kdy mají studenti střídavě prezenční výuku s online webináři, nemají šanci se přesouvat mezi budovou fakulty a domovem, tudíž jsou nuceni během online výuky sedět v knihovně, bufetu nebo dokonce po chodbách. Tato situace je pro studenty nekomfortní sama o sobě, a ještě větší problém nastává v momentě, kdy se účastní online semináře, v rámci kterého musejí aktivně participovat. V knihovně budou rušit ostatní čtenáře, v bufetu a na chodbách je bude rušit okolní hluk atd. Přesně tento problém zmiňuje ve svých odpovědích několik respondentů a řešení v podstatě neexistuje.

- *„Co je ovšem nejhorší, jsou nápady na kombinaci prezenční a online výuky. Je naprosto nemožné pro běžného studenta i vyučujícího přebíhat během jednoho dne mezi učebnami ve škole a domovem (neboť fakulta zpravidla ani studentům, ani vyučujícím vhodné podmínky k realizaci distančních kurzů nenabízí).”*

Někteří si však dokáží představit, že by samotná výuka byla prezenční, ale distančně by mohly probíhat např. konzultace nebo některé zkoušky:

- *„Velmi se ale osvědčují třeba konzultace závěrečných prací online, a dokonce i online ústní zkoušky.”*

Otázka č. 11: Využili jste EIZ, které byly mimořádně zpřístupněny (např. Kramérius, JSTOR)? Bylo pro Vás a Vaši katedru/ Váš ústav otevření či rozšíření přístupu do EIZ přínosné? Chybí Vám k některým EIZ přístup i během prezenční výuky?

72 respondentů ocenilo a využívalo dočasně volně dostupné EIZ, z toho 18 z nich označilo dočasný volný přístup za užitečný a 27 respondentům přístup nyní při prezenční výuce chybí a uvítali by jejich trvalé zpřístupnění. 5 respondentů se bez nich obejde. 16 respondentů naopak dočasně volně dostupné EIZ nevyužívalo vůbec. Nejvíce respondentů (30) ocenilo přístup do plných textů dokumentů v Národní digitální knihovně ČR (dále NDK ČR) i zahraničních zdrojů jako např. digitální knihovny JSTOR nebo zahraničních vydavatelů Taylor and Francis či Cambridge University Press.

Někteří respondenti neviděli výhodu ve zpřístupnění dočasně volně dostupných EIZ:

- „Rozšíření informačních zdrojů vedlo spíše k frustraci – k výuce ani vědecké činnosti nejsou potřeba “nějaké zdroje”, nefunguje to jako městská knihovna, kde se rozhlédnete a čtete, co je zrovna po ruce, ale hledáte konkrétní titul. Tam většinou ani adresná konzultace nevedla k úspěchu, nejrychlejší cestou tak opět bylo si materiály rovnou kupovat, bez pomoci fakulty technické i finanční. Jednoduchým řešením by přitom byly třeba adresné budgety pro jednotlivé zaměstnance nebo pracoviště k volnému použití.”
- „Kvůli online jsem měl osobně výrazně méně času na výzkumnou činnost, takže jsem neměl čas přehrabovat se v nových zdrojích. Navíc stejně vše najdu rychleji na Sci-hubu. Proklikat se na IZu ke stažení publikace je martyrium... Knihovní rozhraní jsou předpotopní, jakkoliv se vyvíjejí.”

Někteří respondenti přístupy k EIZ ocenili, nicméně měli ke způsobu zpřístupňování výtky:

- „Obecně je u EIZ pro mě důležité, aby byly k dispozici stále, nejen ve formě dočasného zkušebního přístupu. To považuji za naprosto zbytečné, jen takovou Potěmkinovu vesnici, aby to vypadalo, že v téhle oblasti univerzita něco dělá. Ale fakticky to nemá vůbec žádný efekt (a ani to nic nevypovídá o tom, jestli by ty zdroje byly v budoucnosti využívány), protože člověk nemůže plánovat své publikace podle toho, k čemu má univerzita zrovna na čtvrt roku přístup (když ani navíc dopředu neví, co to bude).”
- „...otevírání/zavírání zdrojů bylo dost nepřehledné.”

8 Distanční přijímací řízení na FF UK (Moodle)

8.1 Dotazník (kvalitativní výzkum – otevřené otázky)

Pro účely získání potřebných dat pro tuto případovou studii byl vytvořen dotazník v MS Forms s otevřenými otázkami. Tyto otázky byly zaměřeny na důvod volby nástroje Moodle pro přijímací řízení a spokojenost s přípravou a průběhem přijímacího řízení.

8.2 Účastníci výzkumu

Dotazník byl rozeslán všem zaměstnancům, kteří byli na jednotlivých katedrách zodpovědní za přípravu distančních přijímacích zkoušek, komunikaci s Oddělením přijímacího řízení a vnějších vztahů a Knihovnou FF UK. Tito koordinátoři byli individuálně osloveni e-mailem s prosbou o vyplnění (text e-mailu v příloze č. 2).

Pro distanční přijímací řízení v systému Moodle se rozhodlo celkem 8 kateder, a to Katedra pedagogiky, Katedra andragogiky a personálního řízení, Ústav obecné lingvistiky, Ústav českého jazyka a teorie komunikace, Ústav české literatury a komparatistiky a jako celek historické ústavy (Ústav českých dějin, Ústav hospodářských a sociálních dějin, Ústav světových dějin), které mají pro bakalářské studium sdílené přijímací zkoušky. Za tyto katedry a ústavy přípravu přijímacího řízení komunikovalo celkem 7 koordinátorů, z nichž odpovědi na dotazník zaslaly pouze 2 osoby – z Ústav českého jazyka a teorie komunikace a z Ústavu české literatury a komparatistiky.

Vzhledem k nízkému počtu odpovědí byly osloveny kolegyně z Oddělení přijímacího řízení a vnějších vztahů, které žádaly po koordinátorech z fakult zpětnou vazbu již v září 2021 a podařilo se tedy získat ještě několik dalších odpovědí – opět z Ústav českého jazyka a teorie komunikace, navíc ještě z Katedry pedagogiky a z Ústavu obecné lingvistiky. Celkem se nám tedy podařilo získat alespoň dílčí reakce ze čtyř zapojených kateder/ústavů (viz příloha č. 3).

8.3 Výsledky výzkumu

Na **Katedře pedagogiky** byli s průběhem a technickou podporou při přípravě přijímacích zkoušek v Moodle celkově velmi spokojeni. Bohužel jsou však přesvědčeni, že prostředí Moodle umožnilo uchazečům mnohem více opisovat, než když byly v předchozích letech přijímací zkoušky pořádány prezenčně: „Na druhou stranu se ukázalo, že tento způsob zkoušky umožňuje do velké míry opisování, o čemž svědčí porovnání výsledků z letošních zkoušek

s předchozími lety, kdy se písemky konaly prezenčně. A to jsem si dal dost záležit na tvorbě testů, aby byly náročnější než jindy.” Proto příští rok nemají v plánu realizovat přijímací řízení jinak než prezenčně.

Ústavu českého jazyka a teorie komunikace online test v Moodle velmi vyhovoval. Ve svých odpovědích vyzdvihují snadnou organizaci, výbornou spolupráci s kolegyněmi z Knihovny FF UK, okamžité vyhodnocení a přístup k datům. Negativním aspektem podle nich bylo, že *„některé typy otázek se pro on-line test nehodí, protože zjištění správné odpovědi trvá na internetu pár sekund”* a ani zabezpečení prostřednictvím Safe Exam Browser nikdy zcela nezabrání uchazečům vyhledat si správnou odpověď jinde. Hovoří o tom, že by v budoucnu bylo určitě nutné více promýšlet otázky tak, aby odpovědi nebyly lehko dohledatelné na internetu. Zároveň však zmiňují, *„že pokud je uchazeč ve vymezeném čase schopný nějaké složitější informace získat a aplikovat je, tak je to vlastně jeho plus.”*

Každopádně i přes celkovou spokojenost přijímačky v Moodle příští rok neplánují, protože chystají společné přijímací řízení s **Ústavem české literatury a komparatistiky**. Ten s nástrojem Moodle tolik spokojen nebyl, jelikož jejich test *„obsahuje široce otevřené úlohy, které je třeba hodnotit individuálně, přivítali bychom tedy větší technické možnosti systému ohledně anonymizace hodnocení, nebo přidělování úloh k hodnocení jednotlivým hodnotitelům apod.”*

Na **Ústavu obecné lingvistiky** byli s přijímacím řízením v Moodle velmi spokojeni a plánují tento formát přijímaček zachovat i v příštím roce.

9 Etické aspekty distanční výuky (kvalitativní výzkum)

S distanční výukou se nevyhnutelně pojí také řada problematických etických aspektů. Během výuky s využitím e-learningových nástrojů nastávají situace, které při běžných prezenčních přednáškách a seminářích nevznikají. Knihovna FF UK jako podpůrná organizace není ze své podstaty schopna etické aspekty distanční výuky objektivně zhodnotit. Rozhodli jsme se tedy přistoupit k dotazníkovému šetření a rozhovorům s jednotlivými pedagogy (kvalitativní výzkum). Na základě jejich odpovědí, shromážděných během lockdownu i po něm, a také rešerše k tématu etických aspektů, které řeší akademické instituce v zahraničí, byly problematické oblasti distanční výuky rozděleny na tři části – obecné problémy, problémy při výuce a problémy při kontrole studia.

Komunikace s jednotlivými pedagogy (kvalitativní výzkum) byly založeny na několika základních otázkách, ale jednotliví respondenti měli možnost vyjádřit se detailněji, mohli hovořit o jakémkoliv tématu, které s etickými aspekty distanční výuky souvisí. Někteří pedagogové považovali své odpovědi v předchozím dotazníku za dostačující a dále se k tématu vyjadřovat nechtěli. Výzkum probíhal, vzhledem ke stále se stupňující epidemii Covid-19, různými formami na základě domluvy se zúčastněnými stranami. S některými jsme se setkali osobně, s dalšími jsme komunikovali telefonicky nebo e-mailem.

9.1 Obecné etické problémy distanční výuky

Jako první a zásadní problém můžeme vnímat už jen samotný přístup k technice, která je pro distanční výuku potřebná. Vlastnictví počítače (notebooku, tabletu...) nebo připojení k internetu totiž nejsou pro všechny studenty (ani vyučující) samozřejmostí. Ti, kteří jsou finančně zajištěni, tak mohou mít přístup k lepší a výkonnější technice. Studenti, kteří ale nemají finance na nákup a udržování techniky, by neměli být omezováni tím, že na rozdíl od jiných spolužáků nemají dostatečně kvalitní techniku. Pedagog by pak zase měl být zřejmě podpořen svým zaměstnavatelem, který by měl zajistit pro výkon povolání dobré zázemí včetně technické podpory.

Finanční situace nejen jednotlivých studentů a pedagogů, ale také fakulty, potažmo univerzity není na takové úrovni, aby bylo možné zajistit pro všechny tytéž stejně kvalitní podmínky, a jednotlivce nelze diskriminovat při výkonu zaměstnání či při výuce jen proto, že „na něco nemá“. Otázkou etiky tak zůstává, jak tuto situaci reálně řešit, především po finanční stránce.

9.2 Etické aspekty distančních přednášek a seminářů

Výuka na FF UK se zpravidla skládá z přednášek a seminářů, které je potřeba v obou formách prezenční i distanční výuky odlišovat. S oběma druhy výuky se rovněž pojí odlišné etické problémy.

V souvislosti s distančními **přednáškami** je zmiňován problém tzv. Zoombombingu. **Zoombombing** je označení pro narušení setkání ve videokonferenčním nástroji. Ač je název odvozen od nástroje Zoom, tento problém se může týkat i dalších podobných nástrojů. Při takovém narušení se ke schůzce připojí účastníci, kteří nebyli předem pozváni, a kteří schůzku narušují nevhodným chováním - např. sdílí nevhodný obsah či jinak obtěžují ostatní účastníky. Zoombombing vešel v povědomí v období začátku pandemie onemocnění Covid-19, kdy byla většina setkání (výuky, firemních schůzí atd.) pořádána online. Narušování online setkání se organizátoři mohou (v našem případě vyučující) bránit správným nastavením schůzek – mohou omezit přístup do schůzky například podmínkou přihlášení se pomocí fakultních údajů, mohou si nastavit tzv. *Předsálí*, a v něm ručně schvalovat každého, kdo žádá o připojení ke schůzce. V některých aplikacích lze nastavit i přístupový kód pro každou jednotlivou schůzku. V dotazníku, který je popsán v kapitole 7.4.1 *Uzavřené otázky – výsledky* se několik vyučujících vyjádřilo, že se s tímto problémem setkalo, ale jejich počet byl zanedbatelný. I kvalitativní výzkum naznačuje, že Zoombombing u nás nepředstavoval takový problém, jako vyplývá z rešerše zahraniční literatury.

Kromě toho, že pro některé vyučující nemusí být jednoduché ohlídat, zda k výuce nejsou připojeni ti, kteří tam být nemají, nastávají komplikace i při kontrole, zda jsou připojeni ti, kteří tam skutečně být mají. Videokonferenční nástroje nabízejí možnost sledovat seznam připojených uživatelů a některé dokonce umožňují následné stažení seznamu **docházky**. Tímto způsobem však lze sledovat pouze to, zda je student, resp. studentův uživatelský účet připojen k online výuce. Vzhledem k tomu, že po studentech nelze plošně vyžadovat, aby si zapínali kameru (ne každý kameru má, ne každý má dostatečně silné internetové připojení apod.), nelze ani sledovat, zda skutečně aktivně sledují výuku nebo zda pouze nechali na počítači online schůzku zapnutou. Stejně tak je problematické vyžadování aktivity v seminářích, jelikož studenti skutečně mohou mít problémy se „špatným připojením“. Způsob, jak si ověřit pravdivost jejich tvrzení, neexistuje.

S přednášením v online prostředí jistě souvisí i problematika **duševního vlastnictví**. Na první pohled užitečná funkce nahrávání schůzek totiž otevírá celou řadu dalších témat, která při běžné prezenční výuce není potřeba řešit. Jedním z nich je postup, kdy se vyučující

rozhodne online přednášku předem nahrát a později sdílet se svými studenty. Při distanční výuce však mohou nastat i případy, kdy si přednášku nahrávají sami studenti, a to bez souhlasu přednášejícího, čemuž nelze vždy účinně zabránit. Přednášející, resp. organizátor schůzky, si sice může nastavit oprávnění ve schůzce tak, aby zapnutí nahrávání povolil přímo v daném nástroji pouze sobě nebo vybraným účastníkům, ale nikdy nedokáže ovlivnit další aplikace a nástroje, které účastníci schůzky/přednášky používají paralelně. Může se tedy stát, že student bude setkání nahrávat prostřednictvím dalšího programu nebo například na mobilní telefon. Jak se konkrétně vyjádřil jeden z našich respondentů: *“přednášející tak dává všanc své know-how i dobrou pověst a riziko zneužití je řádově vyšší (či snazší) než při přednášce běžné”*.

S tím se přímo pojí také problematika **ochrany osobních údajů v souladu s podmínkami GDPR**. Při rychlém uzavření vysokých škol a přesunu na distanční výuku prakticky ze dne na den se nijak neřešilo, zda a jak budou využívány e-learningové nástroje tak, aby nebyly zneužity osobní údaje účastníků online přednášky. Tento problém může nastat především při nahrávání schůzek, při kterých všichni účastníci svou účastí automaticky souhlasí s jejich nahráváním. Při nahrávání je tak vidět jejich jméno a případně i obraz z jejich kamery, pokud ji mají zapnutou. Vzhledem k tomu, že studenti mají účast na většině výuky, především online seminářů, povinnou, může vznikat rozpor, kdy studenti nemusí souhlasit s nahráváním semináře nebo se samotnou účastí na něm, a tím pádem ani se sdílením svých údajů s provozovateli e-learningových nástrojů, ale zároveň nemají možnost se účasti na výuce vyhnout. Z odpovědí respondentů však vyplývá, že tento problém na FF UK nenastal a studenti se účasti na schůzkách nebránili, naopak uvítali nahrávání schůzek pro potřeby opakování látky na zkoušky.

Při řešení problematiky duševního vlastnictví nelze opomenout ani **využívání dokumentů potřebných ke studiu** studenty i pedagogy v souladu s autorským právem. Během uzavření knihoven měli studenti i vyučující ztížený přístup k potřebným dokumentům a nastal problém, kdy ani jedni z nich mnohdy neměli možnost si požadované studijní dokumenty obstarat. Dostupná nabídka EIZ nemusí vždy plně nahradit dokumenty v knihovně, problém je zejména s českou produkcí. Studenti i pedagogové dále mohli zažívat technické problémy při používání EIZ, především ti, kteří do uzavření knihoven tyto zdroje nepotřebovali a nevyužívali. Mohli tak být okolnostmi nuceni využívat platformy, kde si dokumenty našli a stáhli zdarma s pomocí pár kliknutí, jak bylo mj. zmíněno v jedné odpovědi v dotazníkovém šetření. Někdy mohli pedagogové cítit nutnost poskytnout studentům skeny potřebných knih, což v České republice není v souladu s autorským zákonem ani při obtížné situaci, která zde

nastala. Zároveň z dotazníkového šetření vyplynulo, že nabídka služby vyhledávání studijní literatury v dostupných zdrojích online nebyla velmi využívána. Jak vyplynulo z některých odpovědí, získaných během kvalitativního výzkumu, ze všech problémů, které pedagogové při neobvyklé situaci museli řešit, bylo obstarávání dokumentů považováno za méně výrazný problém, vyučující i studenti a si častěji pomohli sami a Knihovnu FF UK o pomoc nežádali. Z odpovědí je také patrná mírná frustrace, že autorský zákon ani v této situaci neumožňuje pedagogům potřebné dokumenty skenovat (tuto výjimku mají právě jen studenti, ale jen v omezeném rozsahu pro osobní potřebu).

Semináře v online prostředí se potýkaly a potýkají s problémy, které přímo souvisí s prostředím distanční výuky. Za běžného režimu má seminář sloužit k prohlubování praktických dovedností a zejména jako prostor pro **diskuzi** mezi vyučujícím a studenty a mezi studenty navzájem. To vše je v online prostoru značně ztíženo. Nástroje, které používáme na FF UK, již v současné době nabízejí i funkcionalitu oddělených místností, tzv. **breakout rooms**, ale nebylo tomu tak po celou dobu pandemie onemocnění Covid-19. Breakout rooms mohou do jisté míry sloužit právě v seminářích pro práci v oddělených skupinách. Studenti jsou buď náhodně nebo cíleně rozděleni do skupin, kde mohou společně diskutovat nad zadaným úkolem a učitel má možnost mezi jednotlivými skupinami plynule přecházet a studentům se věnovat. Ze začátku pandemie však byla tato funkce dostupná pouze v nástroji Zoom a Adobe Connect. Jak již bylo řečeno v předchozích kapitolách, FF UK doporučovala svým zaměstnancům využívat zejména nástroj MS Teams, který však tuto funkcionalitu implementoval až v prosinci roku 2020.

Referáty a prezentace, které jsou v seminářích často využívanou aktivitou, mohou být v distančním prostředí rovněž problematické. Videokonferenční nástroje sice umožňují sdílet obrazovku, resp. prezentaci, i studentům, ale opět zde může nastat problém s nedostatečně výkonným technickým vybavením nebo připojení k internetu a jejich výkon může být díky tomu hůře ohodnocen. Je tedy otázkou, zda mohou online funkce plnohodnotně nahradit diskuzi a prezentace v prezenční výuce a tím zajistit stejnou kvalitu výuky, což je věc, která při realizaci distanční výuky trápila vyučující nejvíce. Názory vyučujících reflektují, že i přes časovou úsporu, které může výuka v online prostředí nabídnout, preferují výuku prezenční.

9.3 Etické aspekty kontroly studia

Vedení zkoušek a kontrola studijních povinností během distanční výuky byla ještě složitější než výuka samotná. Existuje samozřejmě řada možností, jak průběh zabezpečit: využití chráněného prohlížeče, druhé kamery, která bude studenta snímat z jiného úhlu, kontrolu místnosti s pomocí kamery nebo kontrola plochy počítače s pomocí sdílení obrazovky. Nicméně celkově lze podvádění při online zkoušení jen velmi těžko zamezit. Nikdy není například možné stoprocentně zjistit, zda student nemá otevřenou nápovědu na jiném přístroji nebo ji nemá připravenou v písemné podobě přímo na počítači, stejně tak nelze vyloučit přítomnost další osoby, která může zkoušenému informace předávat.

Při ústním online zkoušení se může zkoušející zaměřovat na chování zkoušeného, na to, kam se při odpovědi dívá a zda neuhýbá pohledem, zda nejsou v jeho odpovědích přestávky apod. To se však jeví jako další problém. Na FF UK je vyučována řada oborů, ve kterých je úkolem studentů nejen odpovídat v daných definicích, ale nad tématem se zamyslet a přednést vlastní názor nebo s pedagogem diskutovat. Uhnutí pohledem nebo chvíle ticha může být jen momentem, kdy se student nad otázkou zamyslel a třídí si myšlenky. Pokud by měl pedagog na FF UK “trestat” studenta za to, že při zkoušce přemýšlí, jednalo by se o situaci, která by se na vysoké škole humanitního zaměření neměla vyskytovat. Na vyučující je tak vyvíjen větší tlak a nabízí se otázka, zda se stane primárně hlídačem chování studenta nebo na sledování případných pokusů o podvádění zcela rezignuje.

Jak bylo zmíněno výše, v případě písemných distančních zkoušek je možné využít např. chráněné prohlížeče, v případě Moodle byl v rámci FF UK využíván Safe exam browser. Tento nástroj zabrání otevření jiných webových stránek během zkoušky, zamezí otevření jiných aplikací, použití klávesových zkratk apod. Samotná instalace prohlížeče může být pro některé studenty zatěžující a v případě těch, kteří nejsou příliš zdatní v ovládání techniky a softwaru, může jít o značně omezující krok. Ani všechny dostupné funkce takovýchto prohlížečů však nezabrání tomu, aby si student během zkoušky neotevřel odpovědi na jiném zařízení. V kapitole 8.3, která se zabývala výsledky výzkumu o spokojenosti s přijímacím řízením v Moodle, uvedli kolegové z Katedry pedagogiky a Ústavu českého jazyka a teorie komunikace, že se domnívají, že test v online prostředí studentům určitě umožnil podvádět a v případě, že by online test využili v budoucnu, bude nutné více promýšlet otázky tak, aby odpovědi na ně nebyly dohledatelné na internetu.

10 Metodika

10.1 Distanční výuka

Pro úspěšnou implementaci distanční výuky na jakékoliv fakultě vysoké školy je důležité ujasnit si, jaký typ předmětů je na fakultě vyučován a jakým způsobem tedy bude vhodné tyto předměty vyučovat v distanční formě. Například pro přednášky se jednoznačně hodí některý z videokonferenčních nástrojů, kde může přednášející studentům vyložit požadovanou látku. Podle tohoto kritéria je potom potřeba vybírat nástroje, které fakulta, popř. univerzita pro své zaměstnance a studenty pořídí.

Je vhodné, pokud fakulta nabídne svým zaměstnancům více nástrojů, aby si každý mohl zvolit podle svých preferencí. Zároveň je však důležité zamyslet se nad tím, jak studentům výuku příliš nekomplikovat. V momentě, kdy si každý vyučující zvolí pro svou distanční výuku jiný nástroj, budou studenti muset pracovat se všemi, což jim celkovou situaci rozhodně neulehčí. Z pohledu studentů by bylo ideální, kdyby měli všechny předměty přístupné na jednom místě. Jistě je tedy vhodné zvolit maximálně jeden nástroj pro video-přednášky a jeden pro sdílení materiálů a odevzdávání úkolů.

Na FF UK však existuje obrovské množství často velmi odlišných oborů a předmětů, což komplikovalo volbu nejvhodnějšího e-learningového nástroje. Vedení fakulty svým zaměstnancům doporučovalo využívat pro distanční výuku zejména nástroj Microsoft Teams, který v sobě integruje funkce pro video-schůzky, resp. video-přednášky, sdílení studijních materiálů, zadávání úkolů a testů a řadu dalších možností. Někteří vyučující byli již před začátkem pandemie zvyklí používat například nástroj Moodle, který jim funkčně vyhovoval a chtěli jej využívat i nadále. Microsoft Teams tedy využívali pouze pro video-přednášky a veškeré ostatní materiály se studenty sdíleli pomocí Moodle.

Nemalou skupinu představují v rámci FF UK vyučující, zaměřující se na výuku jazyků, pro kterou je vhodné, aby studenti spolupracovali také v menších skupinách. Pedagogům i studentům tak z počátku Microsoft Teams nevyhovoval (a nepoužívali jej) částečně proto, že na rozdíl od nástroje Zoom neměl funkci, která by dělení na skupiny umožnila. Od prosince 2020 se však možnost skupinových místností / breakout rooms objevila také v MS Teams.

V současné době je distanční výuka povolena jen pro vyučující, kterým byla hygienickou stanicí nařízena karanténa. Distanční výuka zároveň může probíhat jen se souhlasem příslušného garanta studijního programu.

10.1.1 Doporučení pro distanční výuku

Pro výuku obecně doporučujeme využívat omezený počet nástrojů pro distanční vzdělávání, alespoň na úrovni kateder. Je vhodné zvolit jeden videokonferenční nástroj pro veškeré online přednášky a semináře a k němu např. jeden další nástroj, prostřednictvím kterého bude možné sdílet se studenty studijní materiály a ve kterém budou moci odevzdávat dílčí úkoly.

Velmi se osvědčilo, když katedra určila jednu osobu, tzv. katederního koordinátora e-learningu, který fungoval jako prostředník mezi svými kolegy na katedře a centrální fakultní a univerzitní podporou e-learningu. Tato osoba byla v některých případech např. správcem všech katederních kurzů v MS Teams, a mohla tedy být nápomocna při řešení konkrétních problémů, které nastávaly v průběhu samotné výuky. Zároveň měla přehled, jak probíhá výuka konkrétního vyučujícího a mohla tak pomáhat studentům i v momentech, kdy již přednáška probíhala, ale některým studentům se k ní z různých důvodů např. nedařilo připojit.

Pro distančně konané přednášky je vhodné využít některý z videokonferenčních nástrojů, v němž je možné na studenty hovořit a zároveň např. sdílet prezentaci či jiné pomocné studijní materiály prostřednictvím sdílené obrazovky. Některým vyučujícím se osvědčilo také nahrávání vlastního výkladu před termínem výuky a následné sdílení tohoto předtočeného videa se studenty.

V seminářích se zpravidla očekává interakce a diskuze, proto je jistě vhodné využívat videokonferenční nástroj, který je pro tyto účely uzpůsoben. Zároveň je v tomto případě přínosná funkce rozdělení studentů do menších skupinových místností, zejména při jazykové výuce nebo při práci na skupinových projektech.

Pro každou distančně vedenou výuku je také vhodné používat nástroj, kde může vyučující se svými studenty sdílet různé studijní materiály, užitečné odkazy, případně zadávat a vybírat úkoly a testy.

10.2 Přijímací řízení v Moodle na FF UK

Pro variantu písemných přijímacích zkoušek v nástroji Moodle se na začátku letního semestru akademického roku 2020/2021 rozhodlo hned několik kateder a ústavů FF UK. Konkrétně se jednalo o:

- historické ústavy (Ústav českých dějin, Ústav hospodářských a sociálních dějin, Ústav světových dějin),
- Katedru andragogiky a personálního řízení,
- Katedru pedagogiky,

- Ústav obecné lingvistiky,
- Ústav českého jazyka a teorie komunikace,
- Ústav české literatury a komparatistiky.

Příprava přijímacích zkoušek v Moodle probíhala pod vedením Centra pro podporu e-learningu UK, které je zároveň centrálním administrátorem pro Moodle pro celou Univerzitu Karlovu. Na straně fakulty spolupracovali na realizaci přijímacího řízení v nástroji Moodle Oddělení přijímacího řízení a vnějších vztahů, Knihovna FF UK a zástupci zúčastněných kateder a ústavů. Oddělení přijímacího řízení a vnějších vztahů mělo na starosti koordinaci příprav přijímacího řízení v Moodle a komunikaci se zástupci kateder a zaměstnanci Knihovny FF UK.

Knihovna FF UK měla na starosti samotnou přípravu *kurzů* pro jednotlivé termíny přijímacího řízení na zúčastněných katedrách. V první fázi byl připraven vzorový soubor, na základě kterého připravili vybraní zástupci kateder a ústavů podklady pro jednotlivé testy a zadání esejů k přijímacímu řízení v Moodle. Zaměstnanci Knihovny FF UK následně připravili prostředí kurzů v Moodle tak, že pro každý termín přijímací zkoušky byl založen nový *kurz*, obsahující podrobné instrukce pro uchazeče, adaptační pre-test, část obsahující čestná prohlášení o zdravotní způsobilosti a etickém jednání a část se samotným testem nebo zadáním eseje pro přijímací zkoušku.

Adaptační pre-test sloužil ke snížení rizika, že se uchazeč nebude schopný k testu připojit, protože si díky němu mohli uchazeči ovládnání nástroje Moodle předem vyzkoušet. Adaptační pre-test byl uchazečům otevřen vždy po dobu jednoho týdne před konání samotné přijímací zkoušky a byl nastaven stejným způsobem jako „ostrý“ test.

Pro snížení rizika podvodu bylo možné přijímací testy zabezpečit prostřednictvím funkce Safe Exam Browser (SEB), která brání tomu, aby uchazeč mohl při skládání testu navštívit jiné webové stránky než ty, na kterých je umístěn test. Pro plnou efektivitu tohoto zabezpečení by však bylo nutné zavést zároveň ještě druhou kontrolu, například ve formě sledování uchazeče prostřednictvím videohovoru, jelikož jiným způsobem nelze pohlídat, aby uchazeč zároveň nepoužíval např. druhé zařízení.

V Moodle byly vytvářeny tři typy přijímacích zkoušek:

- klasický test nabízející několik variant odpovědí s časovým limitem,
- test obsahující několik otevřených otázek s časovým limitem,
- esej odevzdávaný formou přiloženého souboru.

10.2.1 Doporučení pro testy přijímacího řízení v Moodle

Pro úspěšný průběh distančního přijímacího řízení v Moodle je, na základě našich zkušeností z FF UK, důležité:

- zajistit kontaktní osobu do funkce katederního koordinátora na všech dotčených odděleních a katedrách, na kterou se bude možné obrátit s případnými dotazy a problémy,
- zjistit možnosti zkoušení v Moodle a ujasnit si v rámci základní součásti, jakou formu má přijímací zkouška mít (uzavřené otázky, otevřené otázky, esej), a to i vzhledem k času, který jsme ochotni věnovat přípravě a vyhodnocení přijímacího řízení,
- připravit si jednotnou strukturu *kurzů* pro přijímací řízení v Moodle (tzn. u každého přijímacího testu budou podrobné instrukce, adaptační pre-test, čestná prohlášení a kontakty na koordinátory přijímacího řízení),
- vytvořit adaptační pre-test ve stejné formě a se stejným nastavením jako ostrý test přijímacího řízení, aby si uchazeč mohl vyzkoušet vyplňování testu v prostředí Moodle a v případě neúspěchu se nemohl odvolávat na špatné zpřístupnění testu ze strany fakulty,
- požádat katederní koordinátory o kontrolu nastavení kurzu, správnosti zadání testů a správnost automatického vyhodnocování testů.

10.3 Státní závěrečné zkoušky

Podporu při přípravě a průběhu státních závěrečných zkoušek na FF UK nezajišťovala Knihovna FF UK, ale kolegové z LVT. Nemůžeme tedy shrnout, podle jaké metodiky se v případě SZZK postupovalo. Při přípravě podobného typu zkoušek je však jistě důležité:

- vybrat jednu platformu, aby studenti ani vyučující nebyli nuceni přepínat mezi více nástroji,
- zajistit zodpovědnou osobu, která zaručí hladký průběh zkoušky, tzn. hlídat příchozí do schůzky, vypínat mikrofony, sledovat zprávy v chatu atd.,
- i přes to, že jsou SZZK zpravidla veřejné, je vhodné pro kontrolu příchozích do schůzky nastavit *Předsálí* a pouštět do ní jen účastníky, kteří budou přihlášení fakultními údaji nebo jako hosté a uvedou své celé jméno, aby bylo zabráněno narušení hladkého průběhu zkoušky nezvanými hosty,

- zajistit kontaktní osobu, na kterou bude možné se obrátit s případnými technickými dotazy a problémy.

11 Závěr

Tato případová studie se zaměřila na distanční výuku, realizovanou na FF UK v letech 2020-2021. Jejím cílem bylo přiblížit FF UK jako instituci, seznámit čtenáře s jejími specifiky a následně se zaměřit na přechod na distanční výuku a její průběh a také na podporu, kterou instituce svým zaměstnancům a studentům nabízela.

V rámci této případové studie byla uskutečněna tři dotazníková šetření. První se týkalo distančního vzdělávání na FF UK ve sledovaném období obecně, druhé přijímacího řízení uskutečněného v Moodle a třetí etických aspektů distančního vzdělávání.

Šetření, týkající se distančního vzdělávání, se zaměřilo na otázky, jaké e-learningové nástroje byly (a jsou) na fakultě nejvíce využívány a jak s nimi jsou uživatelé spokojeni. Doplnkové šetření bylo zaměřeno na využívanost EIZ při uzavření Knihovny FF UK. Všechny formy a možnosti podpory, včetně online, osobních i telefonických konzultací s kolegy přímo na jejich katedrách či ústavech, účast na školeních a zveřejňování informací na webových stránkách FF UK byly stejné jako při přípravě prezenční výuky za normální situace, neovlivněné pandemií. Přesto se při realizaci distanční výuky vyskytly zcela nové problémy: nedostatečné/slabé připojení k internetu nebo fakt, že se některým studentům nedařilo připojit k výuce, byly mezi těmi nejčastěji zmiňovanými a zároveň těmi, které se často nedají ovlivnit. Dalším z problémů, který je naopak alespoň částečně řešitelný, je nedostupnost studijní literatury v elektronické podobě. Vhodná by rovněž byla větší spolupráce kateder a ústavů s Knihovnou FF UK, která je schopna větší část studijní literatury trvale zajistit do knihovního fondu v podobě EIZ.

Výzkumu týkajícího se spokojenosti s přijímacím řízením v Moodle se zúčastnili pouze zástupci kateder, které tímto způsobem přijímací řízení uskutečnili a většina z nich byla s testováním v Moodle obecně spokojena. Přesto spíše neplánují přijímací řízení příští rok tímto způsobem uskutečnit, protože se domnívají, že i přes použití bezpečného prohlížeče SEB bylo studentům umožněno více podvádět, resp. dohledávat odpovědi v průběhu vyplňování testu. Částečně negativně se vyjádřili také vyučující, pro jejichž obory součástí přijímacích zkoušek písemné práce, které se jim v prostředí Moodle neopravovaly tak dobře, jak jsou zvyklí. Pokud to situace v příštím roce umožní, preferují i oni spíše prezenční formu zkoušky. Automaticky vyhodnocované testy, které obsahovaly otázky s nabídkou odpovědí, naopak vyučujícím práci velmi ulehčily.

Z etických aspektů distanční výuky se obecně jako nejvíce problémový jeví nedostatek financí pro realizaci výuky v online prostředí (nákup vybavení) a s tím spojené rozdíly v kvalitě

výuky, kterou mohou vyučující nabídnout. Kvalita vybavení u jednotlivých studentů, z nichž někteří disponují nedostatečným nebo žádným technickým vybavením, nutným pro účast v distančním vzdělávání, rovněž kvalitu výuky ovlivnila. S realizací distančních přednášek a seminářů je spojena hrozba narušování přednášek (tzv. Zoombombing), otázka ochrany osobních údajů při participaci na online schůzkách a také ověřování účasti studentů na online schůzkách. Výše zmíněné problémy se však během distanční výuky realizované na FF UK ukázaly jako irelevantní. Vystala však otázka, nakolik může být distanční výuka stejně efektivní a kvalitní jako ta prezenční. Přestože e-learningové nástroje nabízí mnoho funkcí, jak distanční výuku co nejvíce přiblížit té prezenční, její úroveň nemusí kvalit prezenčního studia vždy dosahovat. A to i z důvodu, že byli studenti i pedagogové připraveni o přístup ke studijní literatuře. Časová i finanční investice všech zúčastněných do plánování a realizace distanční výuky by neměla být opomenuta, a to ani přesto, že je prezenční výuka obecně více preferována.

Uzavření (nejen) vysokých škol, které bylo způsobeno náhlým vypuknutím pandemie onemocnění Covid-19, nám ukázalo, že i přesto, že je již řadu let kladen důraz na rozvoj digitální gramotnosti, je mezi stále námi velké množství lidí, kteří těmito schopnostmi dostatečně nevládnou. Až nastalá mimořádná situace donutila mnohé vyučující (i studenty) začít se učit pracovat s jinými technologiemi, než na které byli zvyklí z dřívější doby, přestože byla většina e-learningových nástrojů na fakultě k dispozici již tehdy a školení pro práci s nimi byla nabízena již několik let. Samozřejmě existovali a existují vyučující, kteří byli zvyklí používat např. Moodle jako podpůrný prostor pro své prezenčně vyučované předměty. Je však více než očividné, že pokud by byl zájem o rozvíjení schopností digitální gramotnosti vyšší již v předcházejících letech, mohl být přechod na distanční výuku mnohem plynulejší a méně bolestivý pro všechny zúčastněné. To bylo patrné s příchodem tzv. druhé a třetí vlny onemocnění, kdy oproti situaci v březnu 2020 více vyučujících přešlo ihned se začátkem uzavření škol k distanční výuce.

Jak již bylo zmíněno v předchozích částech této studie, FF UK je velmi specifickou institucí zejména z důvodu počtu a velké rozmanitosti jednotlivých vyučovaných oborů. S tím souvisí nutnost odlišného přístupu k různým aspektům distančního vzdělávání. Některé katedry se od začátku aktivně snažily výuku do online prostředí přenést v plné výši, jiné ze začátku doufaly, že si vystačí se zadáváním úkolů prostřednictvím e-mailů. Nakonec však uzavření vysokých škol trvalo tak dlouho, že bylo zavedení distanční výuky nevyhnutelné. A právě zvýšení digitální gramotnosti mnohých zaměstnanců a studentů fakulty lze jistě považovat za pozitivní dopad uzavření škol v důsledku pandemie.

S digitální gramotností souvisel a souvisí i rozdílný přístup vyučujících a studentů k nabízené podpoře ze strany Knihovny FF UK, která o distančním vzdělávání informovala na webových stránkách a Facebooku nebo prostřednictvím hromadných e-mailů. E-maily se při komunikaci v rámci fakulty jeví jako neefektivnější, protože se dostanou opravdu ke všem zaměstnancům. To nelze prostřednictvím webových stránek Knihovny FF UK vždy zaručit. Je samozřejmé, že každému zaměstnanci vyhovuje jiný postup, někteří si raději informace sami dohledávají na webu, někteří naopak raději dostanou veškeré instrukce přímo do svých e-mailových schránek. Pravděpodobně i proto se informování prostřednictvím e-mailů setkala u části zaměstnanců s kritikou – někteří vyučující si stěžovali, že Knihovna FF UK spamuje jejich e-mailové schránky přílišným množstvím e-mailů, objevili se ale i tací, kteří považovali počet e-mailů za nedostatečný a stěžovali si na nedostatek informací.

I přes velké množství dostupných instrukcí, zveřejněných návodů a realizovaných školení k distančnímu vzdělávání je jednoznačně nejlepším způsobem, jak zvládnout tuto formu výuky individuální praxe. Účast na školení a studium návodů jsou jistě přínosem, ale nejlépe se s jednotlivými nástroji uživatel naučí pracovat, takže si bude jednotlivé funkcionality před zahájením samotné výuky zkoušet. Tento způsob osvojování dovedností ovládání e-learningových nástrojů vyhovuje i nám, zaměstnankyním podpory e-learningu v Knihovně FF UK, a vzhledem k odpovědím získaným v dotazníku (viz kapitola 7) se osvědčil i dalším zaměstnancům fakulty: *“S kolegyní jsme potíže řešily tak, že jsme si vytvořily tým a skrz pokus-omyl zvládly MS Teams.”*

Závěrem je možné konstatovat, že ačkoliv se řada pedagogů potýkala s problémy, s nimiž jim fakulta/univerzita nebyla schopna efektivně pomoci (péče o děti na distanční výuce, péče o další členy rodiny, nedostatečně kvalitní pracovní prostředí a technické zázemí), s technickou podporou ze strany FF UK (KFF, LVT) byli z velké části spokojeni a využívali ji. Přestože nebyli zaměstnanci těchto oddělení vždy sami schopni vyřešit veškeré potíže (např. z důvodu nedostatečných administračních práv apod.), dokázali v podobných případech i tak zajistit alespoň základní podporu a předání řešení problémů odpovědným osobám na vyšších místech. Většina problémů tak byla vždy úspěšně vyřešena.

12 Přílohy

Příloha č. 1: E-mail k dotazníku ohledně distančního vzdělávání

Od: Sládek, Jan <Jan.Sladek@ff.cuni.cz>

Odesláno: pondělí 11. října 2021 12:03

Komu: Zaměstnanci ZS <zakladnisoucasti-l@ff.cuni.cz>

Předmět: Dotazníkové šetření T: 17.10.

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

rád bychom Vás požádal o účast na případové studii na téma Distanční vzdělávání na FF UK v letech 2020/2021, kterou zpracovává Knihovna FF UK. Pro potřeby jejího vypracování bychom potřebovali Vaši zpětnou vazbu. Ta je důležitá také pro rozhodování RUK. Takto můžeme jasně a prokazatelně formulovat potřeby FFUK. Níže v tomto e-mailu naleznete odkaz na krátký dotazník, který můžete vyplnit anonymně a podělit se tak s námi o své zkušenosti a názory, týkající se distančního vzdělávání a využití dostupných e-learningových nástrojů na UK.

První část dotazníku obsahuje několik otázek k e-learningu a EIZ, kde máte na výběr vždy z několika možností. Ve druhé části je několik otevřených otázek, kde máte prostor pro detailnější rozvedení odpovědí z první části dotazníku. Zvláště tato data jsou v případech hodnocení důležitá.

Dotazník a na jeho vyplnění máte čas do neděle 17. 10. 2021: <https://bit.ly/MamCoRici>

Dotazník není dlouhý (3-5min) a já Vám děkuji za Váš čas. V případě nejasností mne prosím neváhejte kontaktovat.

S pozdravem,

Jan Sládek, Ph. D.

proděkan pro informační zdroje/Vice-Dean for Information Resources

Filozofická fakulta UK / Faculty of Arts, Charles University

(+420) 775 999 689

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

<http://www.ff.cuni.cz>

Příloha č. 2: E-mail ohledně dotazníku k přijímacímu řízení

Od: Filipová, Helena <Helena.Filipova2@ff.cuni.cz>

Odesláno: pondělí 11. října 2021 13:53

Komu: *pro účely studie anonymizováno*

Předmět: Přijímačky v Moodle, dotazník

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

jak jste si již jistě všimli v e-mailu od pana proděkana Sládka, zpracováváme v Knihovně FF případovou studii na téma *Distanční vzdělávání na FF UK v letech 2020/2021*. Kromě toho, že sbíráme zpětnou vazbu prostřednictvím dotazníku ohledně distančního vzdělávání obecně (viz e-mail pana proděkana), tak se chceme v části studie zaměřit i na přijímací zkoušky, které jste u Vás na katedrách/ústavech uskutečnili prostřednictvím Moodle.

Ráda bych Vás proto požádala o zodpovězení několika otevřených otázek na téma *přijímacího řízení v Moodle*, které naleznete v tomto dotazníku: <https://forms.office.com/r/wtkPNgrfKV>. Dotazník není dlouhý, obsahuje pouze tři otázky a bude otevřen do neděle 17. 10. 2021. Předem děkuji za Váš čas, každá odpověď nám moc pomůže.

V případě nejasností nás prosím neváhejte kontaktovat.

Se srdečným pozdravem,

Mgr. Helena Filipová

Podpora e-learningu

Knihovna Filozofické fakulty UK, SVI

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta

nám. Jana Palacha 1/2, 116 38 Praha 1

E: helena.filipova2@ff.cuni.cz

E: elearning@ff.cuni.cz

T: + 420 221 619 282

W: knihovna.ff.cuni.cz

W: elearning.ff.cuni.cz

Příloha č. 3: Distanční přijímací řízení na FF UK v Moodle - výsledky kvalitativního šetření

Odpovědi na dotazník Knihovny FF UK

Otázka č. 1: **Proč jste se rozhodli na Vaší katedře/ na Vašem ústavu uspořádat přijímací řízení prostřednictvím nástroje Moodle?**

- Ústav českého jazyka a teorie komunikace (ÚČJTK): *„Nejasná situace – bude možné "nahnat" x lidí do poslucháren apod. S testováním v moodlu jsme měli zkušenosti z několika vyučovaných předmětů.“*
- Ústav české literatury a komparatistiky (ÚČLK): *„Vzhledem k vysokému počtu uchazečů a nejistotě, zda budou moci být konány přijímací zkoušky prezenčně, jsme se rozhodli využít pro přijímací test systém moodle.“*

Otázka č. 2: **Jak byste celkově zhodnotili průběh přijímacího řízení (přípravu, průběh, hodnocení atd.)?**

- ÚČJTK: *„Výborné. Skvělá spolupráce s kolegyněmi, které "nalévaly" testové otázky do moodlu a pak korigovaly (typografické apod.) chyby, které jsme jim nahlásili.“*
- ÚČLK: *„Systém moodle poskytuje funkční nástroj pro vytvoření testu, část našeho testu obsahuje široce otevřené úlohy, které je třeba hodnotit individuálně, přivítali bychom tedy větší technické možnosti systému ohledně anonymizace hodnocení, nebo přidělování úloh k hodnocení jednotlivým hodnotitelům apod.“*

Otázka č. 3: **Zvolili byste nástroj Moodle pro přijímací řízení znovu (třeba i za běžné “necovidové” situace)?**

- ÚČJTK: *„My ano, ale ÚČLK, který připravuje a vyhodnocuje polovinu testu na naše společné bc. obory, bohužel ne, takže zůstaneme u papíru.“*
- ÚČLK: *„Spíše ne.“*

Zpětná vazba pro Oddělení přijímacího řízení a vnějších vztahů

Odpověď Katedry pedagogiky:

„S průběhem a technickou podporou jsme byli moc spokojeni. Umožnilo to omezit počet osob zapojených do realizace přijímaček.“

Na druhou stranu se ukázalo, že tento způsob zkoušky umožňuje do velké míry opisování, o čemž svědčí porovnání výsledků z letošních zkoušek s předchozími lety, kdy se písemky konaly prezenčně. A to jsem si dal dost záležitosti na tvorbě testů, aby byly náročnější než jindy.

Jedině z tohoto důvodu zatím neplánuji zůstat v režimu Moodle a rádi bychom realizovali přijímačky příští rok tak, jak bylo nahlášeno v podmínkách pro ak. rok 2021/22. Budeme mít také o jeden program méně, tak to nebude takový logistický problém.

V případě nedej Bůh další pandemie bychom Moodle samozřejmě rádi využili :-).“

Odpověď ÚČJTK:

„Hodně se v tom liší pohled ÚČJTK a ÚČLK – máme dost odlišné testy a jiný způsob vyhodnocování. Co vadilo ÚČLK, kde s nimi nespolečně pracovala technika a proč jsme se rozhodli zkoušet příští rok – pokud to pandemie dovolí – klasicky písemně na fakultě, to Vám napíše dr. Králíková. Za ÚČJTK můžu říct, že on-line test nám velmi vyhovoval.

Klady: snadná organizace (včetně výborné spolupráce s kolegyněmi z knihovny, které to zajišťovaly technicky), okamžité vyhodnocení, přístup k datům (kolik uchazečů zodpovědělo tu kterou otázku správně, které distraktory uchazeče mátlý a které ne, kolik z vymezené doby ten který uchazeč potřeboval).

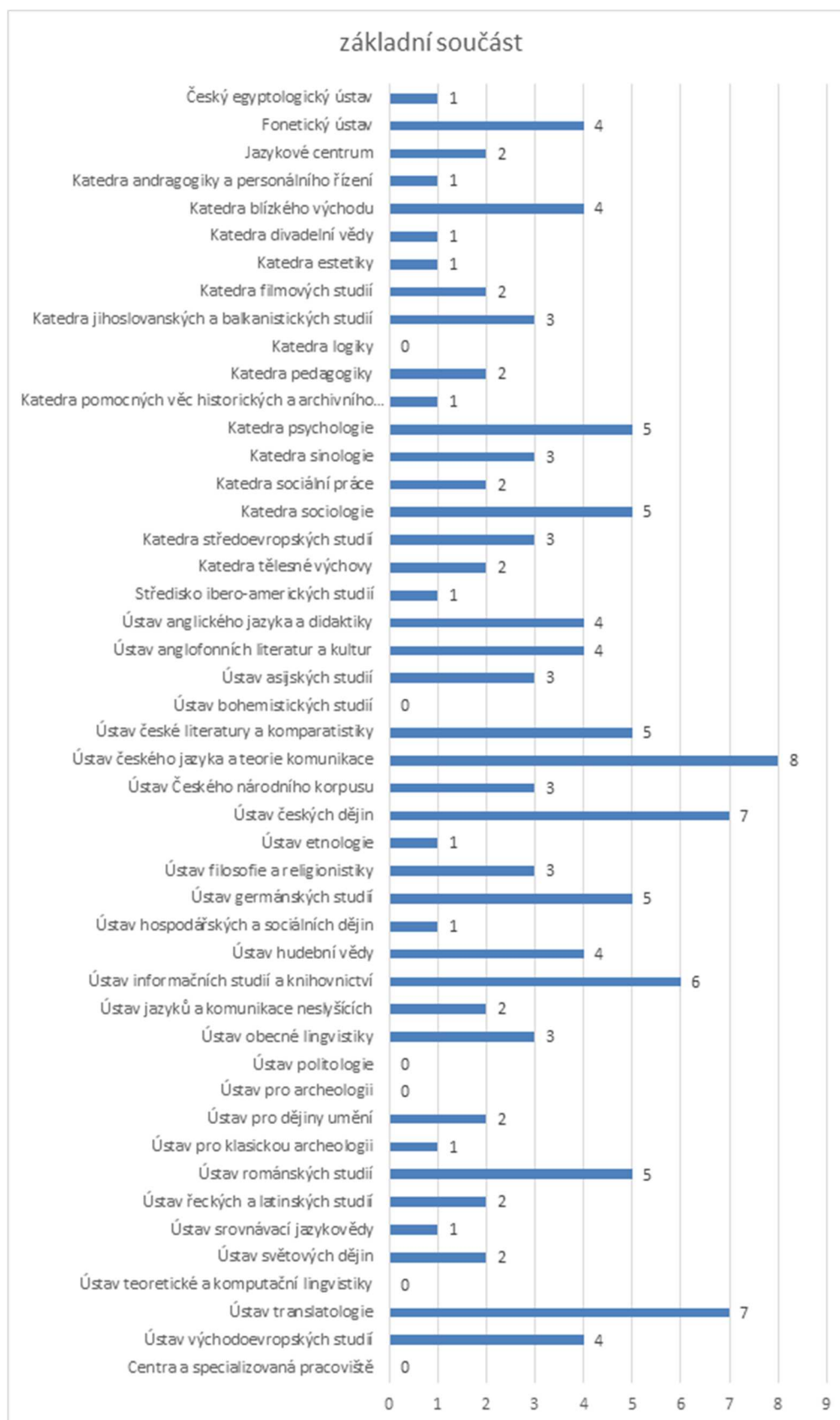
Zápor (který z jistého pohledu tak úplně záparem není): některé typy otázek se pro on-line test nehodí, protože zjištění správné odpovědi trvá na internetu pár sekund. Uchazeči samozřejmě používali safe exam browser, ale nedělám si iluze, že by formát zkoušky nevybízel některé uchazeče k podvádění. U některých typů otázek víme, že se nehodí, u některých jednotlivých otázek jsme si to možná neuvědomili. Obecně jde především o znalostní otázky – správný tvar / přesná slova lze vyhledat např. v Internetové jazykové příručce a ve slovnících, správný termín třeba na wikipedii. To je ale na druhou stranu pozitivum, jak jsem naznačil, protože to nutí zařazovat na místa takových triviálních otázek dovednostní, aplikační apod. Jako přinejmenším stejně závažná komplikace se ukázalo, že web nabízí rychlá řešení i pro některé otázky testující porozumění textu, které jsme v předchozích letech rádi používali. Máme-li doplnit do textu nejvhodnější ze čtyř formulací a je-li výchozí text dostupný na webu, vyhledá ho uchazeč, i když v něm provedeme formulační úpravy. Máme-li doplnit nejvhodnější slovo (např. ze čtyř přejatých, podobně znějících), platí totéž plus uchazeč si v on-line prostředí velmi rychle ověří význam. Tyhle úvahy nás tedy vedly k užití jenom jistých typů otázek, nemohu pochopitelně vyloučit, že se nějaké otázky v tomto smyslu "nepovedly". A taky k připuštění si,

že pokud je uchazeč ve vymezeném čase schopný nějaké složitější informace získat a aplikovat je, tak je to vlastně jeho plus.”

Odpověď Ústavu obecné lingvistiky:

„My jsme s tím na katedře byli velmi spokojení a plánujeme ten formát zachovat, jen jsme hnuli s časovou dotací na test. Dodatečně ještě jednou děkujeme za servis!“

Příloha č. 4: Graf č. 9 odpovědi v dotazníku – Výběr katedry/ústavu

Příloha č. 5: Dotazník: Distanční vzdělávání na FF UK v letech 2020/21

Priloha_5_DOTAZNIK_Distanční_vzdělávání_Microsoft_Forms.pdf

Příloha č. 6: Dotazník: Dist. vzdělávání na FF UK v letech 2020/21 – výsledky

Priloha_6_DOTAZNIK_Vysledky.xlsx

Příloha č. 7: Statistiky nástroje Moodle, Počet kurzů

Priloha_7_STATISTIKY_Moodle_Pocet_kurzu_FF.xlsx

(anonymizováno)

Příloha č. 8: Statistiky nástroje Moodle, Report počtu učitelů a studentů

Priloha_8_STATISTIKY_Moodle_report_ucitel_student.xlsx

Příloha č. 9: Statistiky nástroje Zoom

Priloha_9_STATISTIKY_Zoom_FF.xlsx

(anonymizováno)